

UNIVERSUL ȘCOLII

- *Editorial*
- *Evenimente din viața școlii*
- *Opinii*
- *Didactica*
- *Proiecte educaționale*
- *Edi*
- *Noutăți editoriale*
- *Diverse*
- *Informații utile*

EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII*a CASEI CORPULUI DIDACTIC ALBA**Alba Iulia, Str. G. Bethlen nr. 7, Cod 510009**Tel. 0258/826147, Fax. 0258/833101**Web: www.ccdab.ro,**E-mail: office@ccdab.ro***Director:****Prof. Dărămuș Eugenia Marcela****Redactor șef:** prof. Oros Ligia Elena**Redactori:** prof. Crișan Monica, prof. Popa Ramona Claudia, prof. Nandrea Maria, doc. Cutean Irina**Colaboratori:** insp. gen. prof. Sandu Cornel
Conf. univ. dr. Panaite Ovidiu**Tehnoredactare:** aj. analist programator
Popa Ioan**Corectura:** Prof. Nandrea Maria

© Autorii, conform legislației în vigoare, răspund în fața legii, în ceea ce privește plagiatul sau orice altă formă de atingere a dreptului de autor.

SUMAR

Participarea mea la întâlnirea comunității Code Week – Madrid, 18-21 septembrie 2025 - Prof. Huștiuc Nicoletta	3
Aplicații ale inteligenței artificiale la ora de istorie – studiu de caz – Modele de organizare politică în sec. XX-XXI în Europa – Prof. Cetean Daniela Valeria	5
Violența în școli – studiu de specialitate – Prof. Gavrilă Ana - Maria	7
Cariera didactică din perspectiva sec. al XXI-lea – studiu de specialitate – Prof. Din Maria Andreea	9
Studiu – Dezvoltarea memoriei de la naștere până la sfârșitul micii școlarități – Prof. înv. preșc. Furdui Mirela -Elena	10
Prevenition de la violence – studiu de specialitate – Prof. Dancău Monica - Adriana	14
Personalități care au schimbat lumea - Prof. Buta Iuliana	16
Învățarea prin joc – între necesitate și prejudecată – Prof. înv. primar Bocșa Aurelia-Georgeta	21
Strategii de stimulare a opiniei critice prin lectură – Prof. Clucerescu Carmen	23
Arta dialogului conștient: cum ne conectează comunicarea nonviolentă – Prof. Moldovan Alina Valentina	25
Copilul și comunicarea pozitivă – Prof. ed. timpurie Morar Cristina	27
Metode activ-participative utilizate la orele de limba română – Prof. înv. primar Moldovan Claudia	28
Rolul profesorului în timpul orei de limba română – Prof. Oltean Sabina Larisa	30
etică și deontologie profesională. Combaterea oricărei forme de abuz- trecut și perspectivă (II) – Prof. înv. preșcolar Părduf Nicoleta, prof. Poptelecan Ioan Călin	32

Apa înseamnă viață! – Prof. înv. preșcolar <i>Furdui Mirela Elena</i>	34
Metode de separare a substanțelor din amestecuri omogene și eterogene – Prof. <i>Ursaleș Traian Nicolae</i>	35
Studiu de specialitate – Jocul didactic la clasa I, o abordare integrată pentru dezvoltarea competențelor și optimizarea procesului de învățare – Prof. înv. primar <i>Motora Olga - Narcisa</i>	38

PARTICIPAREA MEA LA ÎNTÂLNIREA COMUNITĂȚII CODE WEEK – MADRID, 18–21 SEPTEMBRIE 2025

Prof. Huștiuc Nicoletta, Cugir

În perioada **18–21 septembrie 2025**, am avut privilegiul de a participa la **Întâlnirea Comunității Code Week** desfășurată la Madrid, un eveniment de referință organizat sub egida Uniunii Europene. Această întâlnire a reunit profesori coordonatori Code Week, ambasadori, reprezentanți din ministere și instituții europene, responsabili de la Bruxelles și Luxemburg, dar și oameni pasionați de educație digitală, veniți din peste 20 de țări: Luxemburg, Bruxelles, Spania, Italia, Portugalia, Suedia, Polonia, Bulgaria, Ungaria, Turcia, România, Ucraina, Islanda, Finlanda, Grecia ș.a.

Evenimentul a avut un caracter intens și dinamic, desfășurându-se pe parcursul a două zile de lucru și continuând cu activități de networking și schimb de experiență și în weekend. Atmosfera a fost una de colaborare și inspirație, în care fiecare participant și-a adus contribuția la consolidarea unei viziuni comune: **promovarea codării ca limbaj universal al viitorului**.

De ce Code Week în fiecare săptămână?

Întâlnirea de la Madrid a avut o miză clară: apropierea **Săptămânii Europene a Codării**, celebrată anual în luna octombrie. Totuși, mesajul nostru comun a fost acela că **activitățile de codare nu trebuie să se limiteze la o singură săptămână**, ci pot deveni parte integrantă din învățarea zilnică, adaptată fiecărei vârste și fiecărui context educațional.

Codarea, fie ea realizată cu instrumente digitale moderne sau prin activități „unplugged” (fără calculator), dezvoltă gândirea logică, creativitatea, colaborarea și capacitatea de rezolvare a problemelor – competențe esențiale pentru societatea de astăzi. Tocmai de aceea, noi, profesorii implicați în Code Week, dorim să transmitem un **semnal de alarmă** și o invitație în același timp: să ne asumăm împreună responsabilitatea de a aduce **codarea în fiecare săptămână** a școlii.

Reprezentanta României și bucuria reîntâlnirilor

Am fost onorată să fiu **singura reprezentantă din România** la această ediție a Întâlnirii Comunității Code Week. În același timp, am avut o bucurie aparte să mă reîntâlnesc cu două românce valoroase care lucrează la instituții europene: **Diana Boca**, responsabil financiar la Luxemburg, și **Denisa Filip**, director general adjunct la Bruxelles. Întâlnirea noastră a fost un moment de mândrie și emoție, confirmând faptul că România are oameni dedicați și apreciați în întreaga Europă.

Invitația de a participa la Madrid a venit ca urmare a faptului că școala noastră deține titlul de **Școală Code Week**, obținut încă din anul școlar trecut și reconfirmat și pentru anul actual. Această distincție este o recunoaștere a implicării și pasiunii noastre pentru educația digitală.

Deși timpul de intervenție a fost scurt – doar 5 minute – am primit numeroase aprecieri de la colegi și colege din alte țări, care mi-au spus că au simțit pasiunea și angajamentul cu care susțin activitățile de codare, atât la clasă, cât și în proiectele eTwinning.

Rezultate și perspective

Un prim rezultat concret al participării la acest eveniment este inițierea unui **proiect eTwinning** împreună cu o colegă din Suedia, un cadru didactic deosebit, alături de care voi colabora în acest an școlar, împreună cu profesori din spațiul european și din școala noastră. Acest proiect va fi un spațiu de învățare colaborativă, în care vom promova activități de codare integrate în discipline și vom demonstra, prin exemple concrete, că **„Every Week is Code Week”**.

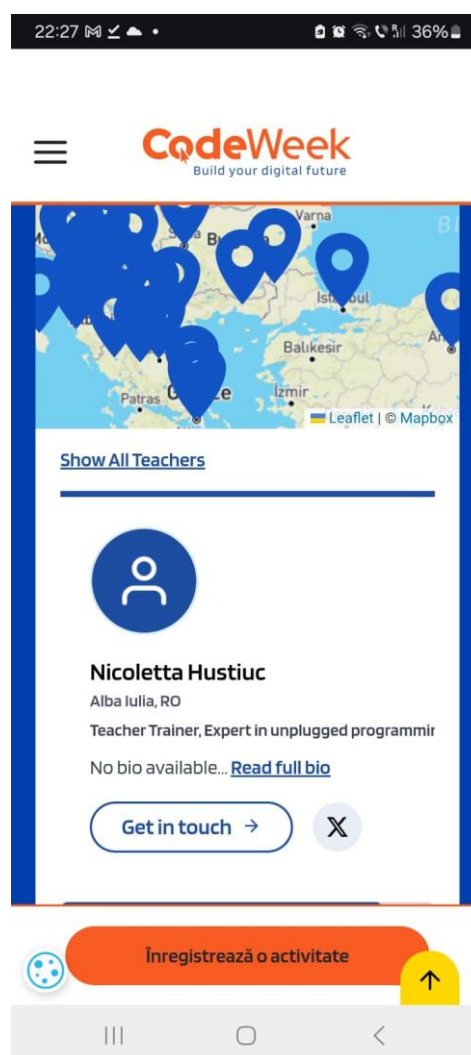
De asemenea, participarea la Madrid a consolidat în mine convingerea că profesorii pot deveni adevărați ambasadori ai schimbării, atunci când îmbină pasiunea pentru meserie cu deschiderea către inovație și colaborare internațională.

Doresc să mulțumesc **Code Week** și **Junior Achievement** pentru facilitarea participării mele la acest eveniment, dar și colegilor care mi-au oferit sprijin și inspirație. Experiența de la Madrid mă motivează să continui să susțin organizarea de activități de codare în școli și să îi încurajez pe cât mai mulți profesori să se implice.

Știu că, la început, poate părea dificil să găsești idei sau resurse pentru activități de coding, dar comunitatea Code Week și rețeaua eTwinning oferă o multitudine de exemple și instrumente. Iar dacă există nelămuriri, eu rămân deschisă să sprijin cadrele didactice care doresc să pornească pe acest drum.

Întâlnirea de la Madrid a fost pentru mine mai mult decât un eveniment profesional: a fost un prilej de **învățare, inspirație și conectare** cu o comunitate europeană dedicată viitorului digital al educației. Întorcându-mă acasă, port cu mine convingerea că, prin pași mici dar constanți, putem transforma școala într-un spațiu în care codarea nu este doar o activitate punctuală, ci un **stil de învățare, o punte spre creativitate și inovație**.

Pentru mine, ca profesor, această experiență confirmă un adevăr simplu: educația digitală nu are frontiere, iar pasiunea pentru învățare ne unește, dincolo de țări și limbi.

APLICAȚII ALE INTELIGENȚEI ARTIFICIALE LA ORA DE ISTORIE - STUDIU DE CAZ -MODELE DE ORGANIZARE POLITICĂ ÎN SEC. XX-XXI ÎN EUROPA

Prof. Cetean Daniela Valeria, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia

Noua provocare pentru profesorii anului 2025 este concurența pe care o face Chat GPT-ul care folosește Inteligența Artificială, atât la procesul de informare-învățare cât și la realizarea temelor pentru acasă. Tehnologia de ultimă generație înseamnă pentru profesori un fel de testare a competențelor digitale cât și a abilităților de a se adapta cerințelor noii generații. Cum putem să folosim această tehnologie pentru noi ca profesori în pregătirea lecțiilor, a testelor, în realizarea unor resurse mai atractive pentru elevi, astfel încât să îi motivăm să învețe?

CE ESTE INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ (IA)?

Inteligența artificială (IA) reprezintă ansamblul de tehnologii și sisteme informatice capabile să simuleze procesele cognitive umane, precum învățarea, raționamentul, recunoașterea de tipare, procesarea limbajului natural și chiar creativitatea. Pe scurt, este abilitatea unei mașini de a „gândi” și de a lua decizii pe baza datelor, într-o manieră care imită parțial inteligența umană.

CUM SE POATE FOLOSI IA LA ORELE DE ISTORIE?

Într-un cadru educațional, în special la disciplina istorie, IA poate deveni un instrument extrem de valoros, atât pentru profesori, cât și pentru elevi. Ce se poate face: crearea de materiale didactice interactive, generarea de hărți interactive care arată evoluția granițelor în timp, realizarea de linii cronologice dinamice, adaptate nivelului de studiu, simulări istorice sau reconstituiri virtuale (ex. Roma Antică, Evul Mediu, Primul Război Mondial). ș.a. Se poate personaliza învățarea, elevii primind explicații adaptate nivelului lor de înțelegere. Testele și exercițiile pot fi create automat, cu grad progresiv de dificultate.

IA poate analiza documente, imagini sau texte istorice pentru a evidenția concepte cheie. Poate genera rezumate sau compara perspective din surse diferite. Poate contribui la dezvoltarea gândirii critice Prin generarea de întrebări provocatoare și scenarii contrafactice (ex.: „Ce s-ar fi întâmplat dacă...?”), IA stimulează elevii să gândească dincolo de faptele brute. Resursele create de IA sunt accesibile și atractive. Elevii pot interacționa cu un „asistent virtual de istorie” care răspunde la întrebări în timp real. IA contribuie la crearea de quizz-uri, jocuri de rol sau debateri asistate de IA. Inteligența Artificială este un important suport pentru profesor: ajută la pregătirea rapidă a planurilor de lecție și a materialelor vizuale, sugerează surse bibliografice, articole sau resurse multimedia actualizate. Astfel, inteligența artificială nu înlocuiește profesorul, ci devine un aliat care îi oferă mai mult timp pentru activități de reflecție, discuții și cultivarea gândirii critice la elevi.

STUDIUL DE CAZ-MODELE DE ORGANIZARE POLITICĂ ÎN SEC. XX-XXI ÎN EUROPA

Vă propun un plan de lecție pentru tema Modele politice în secolele XX–XXI în Europa, integrând instrumente de inteligență artificială pentru a spori atractivitatea și eficiența actului didactic. Am solicitat chat GPT-ului să îmi realizeze un plan de lecție fără să îi dau prea multe detalii, dar i se pot oferi informații gen, manualul, editura, paginile lecției și pe baza acestuia să se realizeze planul, sau doar pe baza programei așa cum am procedat în continuare). Iată ce a generat IA-ul!

Plan de lecție

Disciplina: Istorie

Clasa: a XI-a (se poate adapta pentru alte niveluri)

Tema: Modele politice în secolele XX–XXI în Europa

Durată: 50 de minute

Obiective -Identificarea principalelor modele politice europene (democrația liberală, fascismul, comunismul, autoritarismele, democrația contemporană).

- Analiza factorilor care au determinat apariția și evoluția acestor regimuri.
- Dezvoltarea gândirii critice prin compararea regimurilor și discutarea impactului asupra societății.
- Utilizarea resurselor digitale și a IA pentru aprofundarea conținuturilor

Resurse didactice: Manualul și documentele istorice. Proiector / tablă interactivă. Platforme cu suport IA (ChatGPT, Bing AI, Google Gemini, instrumente de generare de hărți și cronologii). Quiz interactiv (Kahoot, Mentimeter, Quizizz – eventual cu întrebări generate cu ajutorul IA).

Desfășurarea lecției

I. Moment organizatoric (2 min) Salutul și anunțarea temei.

II. Captarea atenției (5 min) Profesorul prezintă pe tablă o linie cronologică interactivă (generată cu IA) cu evenimentele-cheie: Primul Război Mondial, ascensiunea fascismului, comunismul, Războiul Rece, extinderea democrației post-1990. Elevii sunt invitați să ghicească ce modele politice au predominat în aceste perioade.

III. Conținutul lecției (20 min)

1. Explicații frontale + vizualuri IA: Prezentare succintă a modelelor politice:

Democrația liberală (Marea Britanie, Franța, după 1945 Germania și Italia).

Fascismul (Italia, Germania nazistă). **Comunismul** (URSS, statele est-europene după 1945).

Regimurile autoritare (Spania franquistă, Portugalia salazaristă).

Democrațiile europene contemporane și integrarea europeană.

2. Hărți comparative generate cu IA: Europa în 1939 (predominanța fascismului și a comunismului). Europa în 1989 (căderea regimurilor comuniste). Europa în prezent (pluralitatea democrațiilor).

3. Fragment documentar / discurs politic Profesorul folosește IA pentru a crea un rezumat comparativ între discursul lui Mussolini, un manifest comunist și un fragment din Tratatul Uniunii Europene. Elevii compară limbajul și valorile exprimate.

IV. Activitate practică (15 min) Dezbateri asistate de IA: Elevii sunt împărțiți pe grupe, fiecare reprezentând un model politic. Cu ajutorul IA, primesc un set de „argumente” pentru regimul pe care îl apără. Se organizează o mini-dezbateri: „Care model politic a influențat cel mai mult Europa secolului XX?”

V. Fixarea cunoștințelor (5 min) Quiz interactiv (realizat rapid cu întrebări generate de IA). Elevii răspund de pe telefoane/tablete.

VI. Tema pentru acasă „Folosind un instrument de inteligență artificială, realizați un scurt eseu (10-12 rânduri) în care comparați regimurile politice ale Europei anilor '30 cu cele actuale.” Elevii trebuie să verifice și să adnoteze sursele, dezvoltând spiritul critic față de IA.

Astfel, IA devine un suport vizual, creativ și interactiv, dar și un provocator de gândire critică, pentru că elevii învață să pună sub semnul întrebării informațiile oferite de calculator..

Solicitând resurse vizuale pe care le pot folosi la clasă IA mi-a oferit un set de resurse vizuale (simple, clare și ușor de folosit la clasă). Ele pot fi create cu ajutorul unor aplicații gratuite (TimelineJS, Canva, Mapchart) sau generate rapid cu sprijinul inteligenței artificiale.

Un astfel de exemplu poate fi **realizarea unei linii cronologice** interactive cu momentele cheie în conturarea modelelor politice în Europa după primul război mondial: **1918** – Sfârșitul Primului Război Mondial → apariția regimurilor autoritare și instabilitatea democrațiilor. **1922** – crearea URSS și apariția fascismului în Italia (Mussolini). **1933** – Nazismul în Germania (Hitler). **1945** – Sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial → Europa împărțită în blocuri politice. **1949** – Formarea NATO; **1955** – Pactul de la Varșovia. **1989** – Căderea comunismului în Europa de Est. **1991** – Dizolvarea URSS. **2004–2007** – Extinderea Uniunii Europene spre Est. **2022** – Criza de securitate generată de războiul din Ucraina → reafirmarea democrației ca model politic dominant

.O altă resursă ce se poate crea se referă la **hărți comparative** a) Europa în 1939 Verde: state cu regimuri democratice (ex. Marea Britanie, Franța). Roșu: state comuniste (URSS). Negru: regimuri fasciste/totalitare (Germania, Italia). Gri: regimuri autoritare (Spania, Portugalia, România, Iugoslavia). b) Europa în 1989 Roșu: bloc comunist. Albastru: democrații occidentale. Gri: regimuri

autoritare izolate (ex. Albania). c) Europa în prezent Albastru: state democratice membre UE/NATO. Gri: state democratice non-UE. Roșu: regimuri autoritare/hibride (ex. Rusia, Belarus).

Se poate realiza și un **infografic comparativ** referitor la „Valorile fundamentale” Model politic Valori declarate Realitate practică Fascism Unitate națională, ordine, forță Dictatură, cultul personalității Comunism Egalitate, colectivism, justiție socială Partid unic, represiune Democrație liberală Libertate, pluralism, stat de drept Competiție politică, garantarea drepturilor Autoritarism Stabilitate, ordine Cenzură, control asupra societății Aceste resurse vizuale pot fi: prezentate pe tablă interactivă/proiector; date ca fișe de lucru pentru elevi; integrate în quiz-uri interactive.

În consecință, dacă folosești resursele istorice avizate, sursele de informare specifice și soliciți corect informațiile, Inteligența Artificială poate fi un ajutor extrem de important mai ales sub raportul timp-calitate. În solicitarea de informații foarte rar am găsit date trunchiate sau inadvertențe Totuși utilizarea IA creează un risc de superficialitate pentru că răspunsurile sunt adesea simplificate și nu prezintă surse multiple deci interpretările pot fi părtinitoare influențate de datele pe care au fost antrenate. Se poate ajunge deci la deformări grave ale realității. În plus, dacă elevii se bazează prea mult pe IA există riscul ca autoritatea și expertiza profesorului să fie subminate. Din cauza ușurinței cu care obții răspunsurile „elevii”, dar și profesorii pot deveni dependenți de IA pentru a obține răspunsuri gata realizate fără să le analizeze și să le argumenteze personal.

Inteligența Artificială este așadar un sprijin pentru elevi și profesori atâta timp cât nu devine un substitut al gândirii critice, al argumentării și al dialogului.

BIBLIOGRAFIE

- 1.ix.ai/chatgpt?utm_source=google&utm_medium=cpc&language=en&type=sitelink&gad_source=1&gad_campaignid=22942520773&gbraid=0AAAAA-bX1hcDFPdc
- 2.https://chatgpt.com/?utm_source=google&utm_medium=paidsearch_brand&utm_campaign=GOOG_C_SEM_GBR_Core_CHT_BAU_ACQ_PER_MIX_ALL_EMEA_RO_RO_052825&utm_t
- 3.teach.ro/pg/blog/vasilica.stan/read/162053/inteligenta-artificiala-si-educatia-istorica-in-viziunea-lui-patrick-hickey

VIOLENȚA ÎN ȘCOLI -STUDIUL DE SPECIALITATE-

Prof. itinerant și de sprijin Gavrilă Ana-Maria, Șc. Gim. Măgura, Mihăești, Jud. Vâlcea

Violența în mediul școlar este un fenomen destul de complex, cu o diversitate de forme de manifestare care justifică folosirea terminologiei specializate, rafinate: astfel școala este spațiul de manifestare a conflictului între copii și între adulți-copii, iar raporturile de forță sau planul în care se consumă conduitele ofensive (verbal, acțional, simbolic) sunt variabile importante în înțelegerea fenomenului. Fenomenul violenței școlare trebuie analizat în contextul apariției lui. A gândi strategii, proiecte de prevenire a violenței școlare înseamnă a lua în considerație toți factorii (sociali, familiali, școlari, de personalitate) ce pot determina comportamentul violent al elevilor. Școala poate juca un rol important în prevenirea violenței școlare.

Violența în instituțiile de învățământ este o problemă globală, și are consecințe grave. Este demonstrat că violența influențează negativ prezența, capacitățile și motivația de învățare a elevilor și, într-un final, reușita lor academică. Din cauza violenței, copiii abandonează instituția de învățământ, fiind lipsiți de posibilitatea de a-și realiza pe deplin dreptul la educație.

Dacă anterior violența școlară nu se manifesta decât ocazional, între elevi sau dinspre cadrul didactic spre elev, acum remarcăm o violență sporită de la an la an atât între elevi, cât și dinspre

elevi spre cadrele didactice. Astfel, întâlnim mai multe tipuri de violență în mediul școlar ce cuprinde orice formă de manifestare a unor comportamente precum:

- ✓ **Violența verbală** (poreclire, tachinare, amenințare, hărțuire) ofensă adusă statutului/autorității cadrului didactic; alte tipuri de comportament deviant în relație cu școala;
- ✓ **Violența fizică**, concretizată prin lovire, împingere, bruscare, palmuire, lovirea cu diverse obiecte, vătămare corporală, depozitare prin forță de bunuri, furt;
- ✓ **Violența economică (materială)** ce se răsfrânge asupra obiectelor din jur, asupra mobilierului școlar, și a bunurilor altor persoane;
- ✓ **Violența psihică** ce are ca efect formarea complexelor de inferioritate la persoana agresată, și se manifestă prin verbalizare, atitudini de respingere, izolare;

Principalele forme ale violenței în mediul școlar:

➤ **Violența elev-elev:**

- violența verbală (certuri, conflicte, injurii, țipete);
- violența fizică între elevi;

➤ **Violența elevilor față de profesori:**

- lipsa de implicare și de participare a elevilor la activitățile școlare (absenteismul școlar, fuga de la ore, indisciplina în clasă, ignorarea profesorilor);
- ofensă adusă statutului și autorității cadrului didactic (refuzul îndeplinirii sarcinilor școlare, atitudini ironice sau sarcastice, zgomote în timpul orei);
- comportament școlar neadecvat: întârzierea la ore, părăsirea clasei în timpul orei, fumatul în școală și orice alt comportament care contravine flagrant regulamentului școlar în vigoare;

➤ **Violența profesorilor față de elevi:**

- agresiunea verbală față de elevi (atitudini ironice, țipete, chiar injurii, jigniri);
- agresiune non-verbală (ignorarea mesajelor elevilor și neacordarea de atenție acestora, gesturi sau priviri amenințătoare, atitudini discriminative);
- excluderea de la activitățile didactice sau chiar pedeapsa fizică;

➤ **Violența părinților în spațiul școlii:**

- față de profesori – violență verbală (ironii, discuții aprinse, țipete);
- față de alți elevi/față de propriul copil;

Cauzele violenței școlare

- ✓ **Mediul familial:** mediul conflictual, familii dezorganizate sau monoparentale, lipsa de comunicare și afecțiune, consum de alcool, lipsa unei minime exigențe parentale;
- ✓ **Mediul social:** situația economică precară, inegalitățile sociale;
- ✓ **Mediul școlar:** managementul defectuos al clasei de elevi și al situațiilor de criză, ignorarea sau tratarea preferențială a elevilor, abuzul de măsuri disciplinare, programa supraîncărcată;
- ✓ **Mediul contextual:** gașca de prieteni, schimbarea mediului;
- ✓ **Mediul individual:** trăsăturile de personalitate, impulsivitate, teribilism, căutarea de senzații, imaginea de sine scăzută, opoziționism, instabilitate emoțională, probleme specifice adolescenței;

Consecințele manifestărilor agresive/violente în contextul școlar:

- performanțe școlare scăzute;
- eșec școlar, suspendare, excludere sau părăsirea voluntară a școlii;
- asumarea violenței ca formă acceptabilă de rezolvare a problemelor/conflictelor;
- efort suplimentar din partea profesorilor și administrației pentru gestionarea problemelor de disciplină (comportamentele disruptive de la clasă și agresive din pauză necesită atenție și supraveghere suplimentară), ceea ce duce la scăderea eficienței predării și limitarea oportunităților de învățare pentru ceilalți elevi;
- imagine negativă din partea colegilor și a profesorilor;
- marginalizarea elevului

Bibliografie:

Banciu, D., Rădulescu, S.M., Voicu, M., *Introducere în sociologia devianței*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985.

Chelcea, S., Iluț, P. (coord.), *Enciclopedie de psihosociologie*, București, Editura Economica, 2003.

Iluț, P., *Valori atitudini și comportamente sociale – Teme actuale de psihosociologie*, Iași, editura Polirom, 2004,

Liiceanu, A., *Violenta umană: o neliniște a societății contemporane*, în Ferreol, G., Neculau, A. (coord.), *Violența – Aspecte psihosociale*, Iași, editura Polirom, 2003,

Mitrofan, N., *Agresivitatea*, în Neculau, A.(coord.), *Psihologie socială*, Iași, Editura Polirom, 1996.

CARIERA DIDACTICĂ DIN PERSPECTIVA SEC.AL XXI-LEA -STUDIUL DE SPECIALITATE-

Dir. prof. Din Maria Andreea, Școala Gimnazială „Anton Pann” Rm. Vâlcea

Lumea se schimbă, și, odată cu ea, societățile europene. Globalizarea, digitalizarea și evoluțiile socio-culturale și economice creează noi oportunități, însă impun și cerințe noi oamenilor și societăților, cerințe pe care încă nu le putem prevedea pe deplin. Apar noi industrii și profesii, pentru care trebuie pregătită o forță de muncă tot mai diversificată și conștientă de sine. Prin urmare, educația din secolul al XXI-lea nu mai pregătește elevii pentru vechea paradigmă. În plus, constatăm că învățarea formală nu se mai oprește în jurul vârstei de 20 de ani. Învățarea pe tot parcursul vieții a devenit noua normă. Educația face tranziția de la învățarea standardizată la cea personalizată, de la birocrație la circumscrierea procesului de învățare în jurul elevilor și profesorilor, de la randament la calitate și inovare, de la inegalitate la șanse egale, de la învățare formală, în școală, la învățare informală, pe tot parcursul vieții. Elevii nu mai sunt doar disciplinați, ci stimulați. Educația le permite să experimenteze și să eșueze. Îi impulsionează să producă viitorul în loc să reproducă trecutul. Aceasta înseamnă că școala începe să semene tot mai mult cu un centru de inovare, un loc în care se formează noi competențe, în care învățarea are un caracter multidisciplinar și interdisciplinar, un loc care ține cont de întrebările și nevoile personale ale elevilor și în care tehnologia joacă un rol de sprijin fundamental. Educația modernă și rolul în continuă schimbare al profesorilor aruncă o nouă perspectivă asupra carierelor acestora. Profesorii se perfecționează continuu, grație unui proces de profesionalizare și creație colectivă, alături de colegi. Profesia didactică devine tot mai dinamică, creativă și palpitantă. Toate acestea contribuie la creșterea gradului de atractivitate al perspectivei de a deveni și a rămâne profesor. În ciuda tuturor acestor evoluții, uneori este foarte greu să găsim profesori noi și să-i păstrăm pe cei activi. Printre motivele des invocate se numără lipsa unor perspective de avansare în carieră, salariile relativ mici și volumul mare de muncă. Educația mai este percepută și ca o „capcană”: odată intrat în sistem, este dificil să practici altă profesie. Așadar, date fiind schimbările din educație și procesul didactic, cariera de profesor devine tot mai atractivă. Cu toate acestea, mai sunt încă mult de făcut pentru a atrage oamenii spre profesia didactică:

- asigurarea unor cursuri de formare personalizate, care iau în calcul competențele și experiența dobândite anterior (facilitând astfel tranziția către această carieră);
- o infrastructură de profesionalizare în care au loc atât preferințele personale, cât și un program de jos în sus, capabil să inspire;
- înființarea unor comunități de învățare, în care profesorii debutanți și cu experiență reflectă, se documentează și proiectează educația împreună;

- investiții în școli, percepute ca organizații de învățare, cu o cultură deschisă, în care profesorii noi sunt primiți cu brațele deschise și sunt susținuți în mod activ;
- facilitarea tranziției către o carieră de profesor hibridă, una care combină cariera didactică cu o altă meserie (antreprenor, polițist, cercetător etc.). La urma urmei, acest model se potrivește manierei în care tinerii profesioniștii își construiesc cariera, dat fiind că tot mai puțini își aleg o meserie pe viață.

Schimbările din educație conduc la schimbări la nivelul profesorilor și al carierelor acestora. Cu toate acestea, existența unui sprijin extern poate contribui decisiv la accelerarea procesului care are ca rezultat o carieră didactică atractivă și durabilă în secolul al XXI-lea, o condiție sine qua-non pentru o educație de calitate în aceste vremuri schimbătoare!

Bibliografie :

1. Manolescu, A. - Managementul resurselor umane - ediția a III-a, București, Editura Economică, 2001,
2. Mathis, R.L., Nica, P.C., Rusu, C. - Managementul resurselor umane - București, Editura Economică,

STUDIU - DEZVOLTAREA MEMORIEI DE LA NAȘTERE PÂNĂ LA SFÂRȘITUL MICII ȘCOLARITĂȚI

*Prof. inv. preșc. Furdui Mirela-Elena
Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra / GPN Bistra*

Prin memorie omul întipărește, conservă și reutilizează propria experiență și experiența întregii omeniri. Memoria este o formă de cunoaștere, mai precis o formă de cunoaștere a trecutului.

Există o serie de caracteristici ale memoriei:

- ✓ este o capacitate generală a întregii materii vie sau nevie – se vorbește de o memorie a mașinilor sau de memoria animalelor, însă forma complexă de organizare și funcționare se întâlnește numai la ființa umană;
- ✓ asigură continuitatea vieții psihice, sudează elementele vieții anterioare de cele care vor urma.

Memoria are caracter:

- ✓ *activ*- de transformare atât a subiectului care memorează, cât și a materialului de memorat;
- ✓ *selectiv* ce presupune reținerea a ceea ce ne interesează;
- ✓ *situațional* -adică de concordanță cu particularitățile de timp și spațiu ale situației, dar și de starea subiectului.

Memoria este:

- ✓ *relativ fidelă* ceea ce înseamnă că nu memorăm și nu reactualizăm informația exact în forma în care ne-a fost prezentată;
- ✓ *mijlocită* adică omul se folosește de anumiți stimuli pentru a memora;
- ✓ *inteligibilă*, de înțelegere a celor memorate.

Procese și formele memoriei oferă o clasificare și anume:

- ✓ *memorarea voluntară* – este organizată, sistematică, are un scop precis, stabilit conștient;
- ✓ *memorarea involuntară* – se referă la memorarea în lipsa intenției, a scopului, pare simplă, întâmplătoare și neeficientă;
- ✓ *memorarea logică* – este bazată pe înțelegere, pe implicarea operațiilor gândirii;
- ✓ *memorarea mecanică* – se realizează în lipsa înțelegerii și presupune simpla repetare a materialului.

Caracteristici ale memoriei în primul an viață

Unii teoreticieni consideră memoria, ca fiind singura caracteristică semnificativă care nu se dezvoltă în primele luni de viață, iar alții consideră dezvoltarea memoriei ca fiind cheia pentru a înțelege dezvoltarea cognitivă.

Pentru ca un nou născut să-și poată construi o imagine stabilă despre lume, informațiile învățate trebuie sau să fie stocate în memorie pentru perioade mai lungi de timp sau să fie întâlnite frecvent pentru a putea fi reînvățate înainte de a fi imitate.

În primele 6 luni de viață, nou-născuții se adaptează ușor la sunete și imagini noi, ceea ce indică faptul că ei trebuie să-și amintească multe lucruri despre un stimul pentru a-l recunoaște ca fiind familiar. Cu alte cuvinte, creierul nou-născutului este predispus să rețină informațiile care au legătură cu supraviețuirea sau stăpânirea lumii înconjurătoare (*Sroufe, Cooper și DeHart, 1992*).

Deși s-a demonstrat că nou-născuții au capacitatea de a învăța, încercările de a demonstra că ei își pot aminti ceea ce au învățat după o perioadă de 24 de ore au eșuat. Cercetătorii au demonstrat că amintirile care durează mai mult de 24 de ore sunt posibile doar în cazul nou-născuților în vârstă de câteva săptămâni. De exemplu, experimentele în care copiii în vârstă de mai puțin de o lună erau condiționați să întoarcă capul la auzirea unui anumit sunet, sugerează că acest fel de învățare este reținut pe o perioadă mai mare de 24 de ore (*Sroufe, Cooper și DeHart, 1992*).

Totuși amintirea care durează mai mult de 24 de ore este foarte greu de obținut în primele luni de viață. În urma mai multor cercetări efectuate s-a constatat că nou-născuții pot să-și construiască amintiri care să dureze o perioadă mai mare de timp, dar că au probleme în a le reactiva.

Reactivările amintirilor sunt făcute de către cercetători prin testele de recunoaștere. În aceste teste, unui copil i se arată un stimul pe care l-a mai văzut anterior în timp ce cercetătorii caută semne că nou născutul ar recunoaște respectivul stimul. Un studiu de acest gen a demonstrat că un copil în vârstă de 5 luni poate recunoaște chipuri văzute anterior, chiar și după un interval de 2 săptămâni. Acest studiu este unul dintre multe altele care ilustrează creșterea capacităților mnemonice între 3 și 6 luni. Totuși până la vârsta de 6 luni nou-născuții recunosc anumite comportamente ca fiind caracteristice oamenilor în general sau doar anumitor oameni (*Olson și Sherman, 1983*).

Piaget consideră că copiii mici nu-și pot forma nici un fel de reprezentare mentală.

În cea de-a doua jumătate a primului an de viață, sugarii rețin informații pe o perioadă mai îndelungată. La această vârstă copiii par să manifeste legături afective extrem de puternice față de părinții lor. Ei zâmbesc, gânguresc și încearcă să spună ceva atunci când unul dintre părinți se apropie de ei și să plângă atunci când aceștia se îndepărtează. În mod clar, ei trebuie să-și fi format un set de amintiri de lungă durată despre persoanele importante din viața lor. Până la sfârșitul primului an, cei mai mulți copii încep să spună primele cuvinte. Capacitatea de a folosi un cuvânt într-un mod tot mai corect de la o zi la alta, demonstrează tot o amintire de lungă durată.

Caracteristici ale memoriei în perioada 1-3 ani

Memoria antepreșcolarului evidențiază proprietatea naturală a creierului uman de a păstra datele experienței personale, dar și începutul dezvoltării memoriei mijlocite. Este vorba despre o memorie involuntară pe baza căreia însă el poate să rețină și apoi să reproducă relativ corect scurte povestioare, însușiri ale obiectelor cunoscute, prenumele său, prenumele părinților și ale persoanelor apropiate, recunoaște drumul spre casă, imagini preferate etc. În consecință, copilul memorează aspectele concrete care se repetă și sunt legate de dorințele sale. În încercările sale de a reproduce, are lacune și are nevoie de sprijinul părinților. *Timpul de păstrare* este variabil, la un an acesta fiind de câteva săptămâni, în timp ce la 3 ani păstrarea poate să dureze de la 5 la 7 luni (Crețu, 2001). Foarte puține persoane au amintiri dinainte de vârsta de 2-3 ani, ceea ce specialiștii numesc *amnezie infantilă*.

Părinții au un rol important în dezvoltarea memoriei copiilor, prin activități de reamintire reciprocă (Îți amintești când?). O modalitate practică de dezvoltare a memoriei ar fi în timpul desfășurării jocurilor de tip puzzle, când părintele întreabă unde trebuie așezată piesa.

Un experiment arată că din 10 poze familiare la vârsta de 18 luni, copilul recunoaște și arată două, reușind să denumească una. La aceeași sarcină la 21 de luni poate să recunoască și să denumească 4 fotografii, la 2 ani 6 fotografii din 10, iar la 27 de luni 7 fotografii pe care e capabil să le denumească.

La 30 de zile copilul reușește să recunoască un drum parcurs cu 1-2 zile înainte, iar la 3 ani recunoaște drumul parcurs cu o săptămână înainte.

La această vârstă imitația din jocul copilului presupune reamintirea unor sunete, acțiuni percepute sau observate la alte persoane. Se delectează când caută o jucărie despre care ține minte că a văzut-o într-un anumit loc.

Între 1-3 ani memoria copilului se dezvoltă foarte mult pe linia recunoașterii și reproducerii cuvintelor. Ontogenetic memoria verbală începe în al doilea an de viață datorită perfecționării mecanismelor verbale pe de o parte și progreselor cognitive pe de altă parte.

În această perioadă memoria are un caracter predominant involuntar și afectogen, copilul reținând mai ales lucrurile care i-au plăcut sau care i-au displicut, care au fost cele mai pregnante. Memoria este alimentată prin achiziția evenimentelor și conduitelor zilnice implicate în satisfacerea trebuințelor și nevoilor copilului.

De asemenea memoria este de scurtă durată. Latența memoriei crește astfel la 1 an ea este de câteva săptămâni, la 3 ani de câteva luni, iar la 4 ani de aproape un an.

Caracteristici ale memoriei în perioada 3-6 ani

La vârsta de 3-6 ani se modifică volumul memoriei în sensul creșterii acesteia. Copiii memorează foarte multe elemente din experiența personală. Domină încă memoria involuntară, preșcolarul reținând cea ce îi stârnește interesul și plăcerea. Memoria mecanică intervine, preșcolarul memorează poezii, cântece, povești, activități pe care le face efectiv sau din interacțiunea cu adultul. Preșcolarul verbalizează din ce în ce mai mult tot ceea ce face și ce vede.

Ca o continuitate a stadiului anterior, conținutul memoriei sale constă în însușiri concrete, el nu poate reține informații abstracte. Din această perioadă datează primele amintiri, pentru că în mare măsură copilul reține experiența personală de viață. Păstrarea este de durată mai mare, până la câteva luni. Amintirile din această perioadă sunt cu mare încărcătură afectivă, sunt prezente detalii situative, lipsesc însă sau sunt parțial eronate raportările în spațiu și timp. În ceea ce privește recunoașterea preșcolarii o realizează destul de greu, el reușește să reproducă ceea ce l-a impresionat și ceea ce e legat de experiența sa personală. Poeziile și cântecele sunt ușor de reprodus datorită ritmului și rimei. Poveștile sunt amintite mai ușor dacă au sprijin din parte adultului, fie prin începerea frazei, fie prin întrebări succesive. Copiii cu vârste de 5-6 ani reproduc mult mai bine succesiunea evenimentelor.

În acest stadiu se manifestă *reminiscenta*: după ce au asistat la un eveniment deosebit, ei nu pot relata nimic imediat, dar a doua zi ei pot reproduce în detaliu.

Factorul cel mai important care facilitează memorarea la vârsta de 4 ani este modalitatea de prezentare a materialului. Când materialul este prezentat auditiv, copiii au tendința de a repeta în gând. Dacă materialul constă în imagini sau obiecte, recodificarea în cuvinte nu apare decât după vârsta de 6 ani. Copiii până la 6 ani nu manifestă, așa cum se întâmplă la adulți tendința de a folosi repetarea verbală spontană atunci când își amintesc anumite evenimente (Badley, 1998).

La o simplă privire a unui număr de obiecte copilul de 5 ani și le amintește în proporție de 92% în timp ce copiii de 3 ani rețin doar 22%, iar la 4 ani 40%.

Copiii între 3 și 5 ani rețin că o petrecere de aniversare are un început, un mijloc și un sfârșit, pot preciza cine a venit la petrecere și chiar ordinea evenimentelor. Tot la această vârstă își pot aminti detalii despre evenimente importante.

Dacă la vârsta de 5 ani copilul poate să denumească din memorie elemente din sfera a 2-3 noțiuni generale (animale, legume, păsări) la 6 ani performanța lui se ridică la 5 astfel de noțiuni generale.

Nivelul dezvoltării gândirii și limbajului condiționează evoluția memoriei. Memorarea voluntară se dezvoltă cu precădere în activitățile de joc, pentru că jocul favorizează o motivație specifică. Se impune crearea unor situații speciale de învățare care să-i intereseze și să-i motiveze pe copii.

Felul în care gândim este strâns legat de modul în care ne amintim. În această perioadă volumul memoriei crește, iar conținutul ei este format din rezultatele observațiilor directe, din ceea ce face efectiv, din dialogul cu adultul, din povești și povestiri, din cântece și poezii. Memoria continuă să fie concretă. Păstrarea începe să fie mai extinsă în timp, până la 4-5 ani, păstrarea unor evenimente mai deosebite este de câteva luni. După 5 ani, se constituie amintirile, se rețin evenimente cu mare încărcătură emoțională.

Copiii reproduc ușor ceea ce i-a impresionat, ce are ritm și rimă, ceea ce este legat de universul lor. Tot acum se instalează mecanismele memoriei voluntare în contextul jocului.

Sistemul de **memorie autobiografică** se formează undeva în jurul vârstei de 3 ani, când copiii devin tot mai fascinați de trecut și încep să vorbească despre ei într-o manieră tot mai coerentă. Amintindu-și întâmplările trecute, copiii învață să interpreteze evenimentele, precum și gândurile și emoțiile legate de ele.

Memoria școlarului mic (6-10 ani)

La vârsta de 6-10 ani memorarea se realizează conștient. Folosirea deliberată a strategii lor de memorare, cum ar fi repetiția, face ca reactualizarea informațiilor la copilul de 9-10 ani să fie mai eficientă.

Școlarul mic în vârstă de 6 ani păstrează încă trăsăturile memoriei din stadiul anterior, adică centrarea pe detaliu și concret.

Se accentuează legătura memoriei cu gândirea, rezultatul fiind dezvoltarea memoriei logice și implicarea ei în sarcini de învățare.

Memoria voluntară domină activitatea de învățare. Conținutul învățat va fi organizat treptat după criterii logice. Copilul observă importanța repetării celor învățate pentru a împiedica uitarea. La începutul acestei perioade, repetițiile sunt organizate și eșalonate de către învățătoare. Apar diferențe individuale în ceea ce privește calitățile proceselor memoriei. Unii elevi învață repede și păstrează mult timp informația, reușind să o reactualizeze cât mai complet. Alții învață foarte greu, dar păstrează și actualizează informația bine. A treia categorie îi include pe cei care învață ușor, dar uită repede, iar cea de a patra categorie îi cuprinde pe elevii cu dificultăți de învățare (Crețu, 2001).

La această vârstă se poate instala memorarea conștientă. Este însă dificil de realizat în clasele I-II pentru că memorarea este mecanică, dar în mare parte conștientă. Elevii din clasele III-IV vor utiliza grupări ale informațiilor pentru a aprofunda înțelegerea (Bonchiș, 2000).

La vârsta școlară mică predomină memoria mecanică, involuntară și de scurtă durată. Micul școlar reține preponderent ceea ce l-a impresionat mai mult, memoria lui fiind dependentă de interesele sale, de aceea copiii uimesc uneori aducându-și aminte de lucruri sau fapte ce nu pot fi actualizate de către adulți. Astfel se explică încărcătura afectogenă a memoriei. De aceea este mai mult decât necesar apelul la diverse materiale didactice din partea învățătorilor în timpul lecțiilor, întrucât procesul de fixare a cunoștințelor este condiționat de percepția obiectelor și fenomenelor. Copilul reține ușor chiar și ceea ce este detaliat sau neesențial. Achizițiile din domeniul comunicării verbale imprimă memoriei un ritm intens de dezvoltare, acesta manifestându-se cu deosebire în activitățile de joc.

Uitarea vizează mai ales comportamentul copilului. Așa se explică de ce în clasa întâi copilul uită frecvent tema de pregătit pentru ziua următoare, penarul, stiloul sau caietul acasă. Pe la 8, 9 ani micul școlar face eforturi de a-și cultiva voluntar memoria, și astfel apelează la o serie

de repere ajutatoare pentru a eficientiza memoria. Treptat și destul de lent se face trecerea de la memoria neintenționată spre memoria intenționată, și de la memoria mecanică la cea logică.

Raportul dintre recunoaștere și reproducere crește o dată cu vârsta; dacă la 6, 7 ani recunoașterea este mult mai ușor de realizat de copil, pe măsura înaintării sale în vârstă crește posibilitatea de reproducere. Dificultatea reproducerii unui material constă în incapacitatea de a transpune din partea copilului limbajul interior în cel exterior. Pe măsură ce copilul acumulează tot mai multe cunoștințe, el este tentat să facă mici reorganizări ale materialului memorat în defavoarea reproducerii fidele la nivel textual a materialului. Uitarea încetinește dacă materialul memorat este utilizat în practică, în acest fel calitatea memoriei crește. Repetițiile au un rol decisiv în actualizarea cunoștințelor.

Între două achiziții succesive, ultima fiind repetarea, are loc o interacțiune pozitivă, un transfer. Există și situații de interferență când noua achiziție influențează negativ fie materialul memorat anterior (inhibiție retroactivă), fie materialul ce va fi memorat ulterior (inhibiție proactivă). Aceste interferențe au loc când între materialele memorate există similitudini. Cunoscându-se faptul că uitarea este masivă imediat după memorare, perioada optimă pentru repetiții este tocmai perioada imediat următoare memorării. Eficiența actului de memorare este dependentă de scopul urmărit, de starea emoțională a elevului precum și de ambianța în care are loc memorarea (memoria logică determină o memorare mai bună și mai durabilă; stările emoționale negative precum frica de învățător, părinte, teama de insucces, vor duce la repulsii din partea elevului față de activitatea propusă, și, deci, o scădere a receptivității; schimbarea frecventă a locului unde copilul învață îngreunează actul de învățare).

Volumul memoriei crește semnificativ, cercetările din domeniu arătând că evocările subiecților de 7 ani sunt mai precise decât cele ale copiilor de 5 ani. Nivelul de dezvoltare a gândirii și limbajului condiționează și evoluția memoriei care, în absența unui limbaj interiorizat și a unei gândiri operaționale se manifestă preponderent involuntar. Cercetările din domeniu evidențiază faptul că memorarea voluntară se dezvoltă cu deosebire în activitățile de joc, jocul favorizând apariția unei motivații specifice. Se dezvoltă memoria și sub aspectul trăinicieii și a rapidității memorării, dar și memoria logică, care are ca efecte creșterea volumului ei (de 8-10 ori față de preșcolar), prelungește timpul de reținere, sporește productivitatea legăturilor mnemonice. Se accentuează și caracterul ei voluntar, conștient.

Bibliografie:

1. Bonchiș, Elena, *Psihologia vârstelor*, Editura Universității din Oradea, 2004
2. Todor, Ioana, *Fundamentele psihologiei*, Alba Iulia, 2012
3. Todor, Ioana, *Psihologie generală*, Editura didactică și pedagogică R.A, 2013
4. Crețu T., *Psihologia vârstelor*, București, Editura Credis, 2001

PRÉVENTION DE LA VIOLENCE -STUDIU DE SPECIALITATE-

Prof. Dăncău Monica-Adriana, Școala Gimnazială „Anton Pann” Rm.Vâlcea

Organizația Mondială a Sănătății (OMS), prin rezoluția WHA49.25, a declarat că prevenirea violenței este o prioritate de sănătate publică. Ca răspuns, OMS a înființat un grup special însărcinat cu dezvoltarea unui cadru operațional pentru intervenții de sănătate publică. Acest cadru a fost elaborat cu ajutorul: programelor tehnice de la sediul OMS, consultărilor cu birourile regionale, unei întâlniri cu centrele colaboratoare pentru prevenirea traumatismelor (4-5 decembrie 1996) și unei consultări globale (ianuarie 1997). **Efectele violenței asupra societății sunt:** Subminează **structura socială și economică**; Creează un climat de **nesiguranță** care descurajează investițiile,

turismul și determină emigrarea; **Obstrucționează educația** și furnizarea serviciilor de bază, inclusiv **serviciile medicale**; **Accentuează inegalitățile**, în special cele de gen și cele sociale. **Răspuns insuficient al sectorului sanitar:** Abordare ambiguă, adesea **reactivă** în loc de **preventivă**; Lipsa unei **strategii coerente de sănătate publică** pentru a combate violența.

Dans sa résolution WHA49.25, la Quarante-Neuvième Assemblée mondiale de la Santé a déclaré que la prévention de la violence constituait une priorité pour la santé publique. Conformément à cette résolution, ce document présente un plan d'action en vue de la mise au point d'une démarche scientifique de santé publique pour la prévention de la violence. Dans le cadre de son mandat constitutionnel et en sa qualité d'organisme coordonnateur de l'action internationale de santé publique, l'OMS a créé un groupe spécial sur la violence et la santé chargé de concevoir un cadre opérationnel pour les interventions de santé publique visant à prévenir et combattre la violence et de définir les fondements logiques de l'action de l'OMS. La préparation de ce plan d'action de l'OMS, qui a bénéficié de la contribution de plusieurs programmes techniques au Siège par l'intermédiaire du groupe spécial, a également donné lieu à un vaste processus de consultation avec les bureaux régionaux et à une réunion des chefs des centres collaborateurs pour la prévention des traumatismes (4-5 décembre 1996). Ce plan a ensuite été soumis à l'examen d'une consultation mondiale de l'OMS sur la violence et la santé, dont les recommandations ont été incluses dans ce document (le rapport complet de cette consultation est disponible sur demande). A sa quatre-vingt-dix-neuvième session, en janvier 1997, le Conseil exécutif a examiné et accueilli avec satisfaction le plan d'action. Les effets de la violence sur la santé sont atterrants. La violence mine le tissu social et économique. Le climat engendré par la fréquence et la gravité des actes de violence individuelle ou organisée dissuade les investisseurs, déstabilise l'activité professionnelle et industrielle, décourage le tourisme et contribue à l'émigration des citoyens qualifiés. La violence à la maison, dans la rue et à l'école entrave les efforts d'éducation et la prestation des services de base, dont les services de soins curatifs et préventifs. En tant que manifestation de puissance, elle accroît les inégalités entre les sexes et les classes sociales. Pour diverses raisons, l'attitude du secteur de la santé à l'égard de la violence a jusqu'ici été ambiguë, marquée par un engagement insuffisant en faveur de la prévention et le recours à de simples mesures de circonstance. En l'absence d'une démarche nouvelle de santé publique spécifiquement conçue pour s'attaquer au problème grandissant de la violence, le coût de celle-ci pour la société ne fera qu'augmenter.

S'il n'existe pas de typologie universellement acceptée de la violence, les catégories suivantes sont couramment utilisées : la violence à rencontre de soi-même, dont la forme extrême est le suicide. Dans cette catégorie entrent également les tentatives de suicide et les automutilations; la violence interpersonnelle, qui revêt de multiples formes, peut être définie par la relation entre les victimes et leurs bourreaux : il y a la violence domestique (au sein de la famille et entre intimes), la violence entre connaissances et la violence avec des personnes étrangères. Cette violence peut aussi être définie en fonction de l'âge ou du sexe de la victime (abus sur les enfants ou viol). Les institutions publiques peuvent être des lieux de violence : brimades, harcèlement ou actes de violence d'origine délictuelle peuvent se rencontrer dans les écoles, les lieux de travail, le secteur commercial et le milieu militaire; la violence organisée émane de groupes sociaux ou politiques motivés par des objectifs politiques, économiques ou sociaux. Les conflits raciaux ou religieux sont aussi à l'origine de violences entre groupes de population. Les conflits armés et la guerre sont la forme extrême de la violence organisée. 3. En raison des formes, conditions et conséquences multiples de la violence, les tentatives qui ont été faites pour en mesurer l'ampleur ont jusqu'ici été très décevantes. L'analyse des statistiques de mortalité par cause et par âge a été la méthode la plus largement utilisée, mais les décès par violence ne représentent que le sommet de l'iceberg et ne font que suggérer l'ampleur du problème sous-jacent. Les données sur la morbidité et d'autres conséquences de la violence comme les grossesses non désirées, la dissolution de la famille, les incapacités ou ses coûts socio-économiques sont rares et souvent peu fiables. 4. En 1990, il y a eu dans le monde près de deux millions de morts violentes par homicides, suicides et faits de guerre : quelque 800 000 personnes se sont donné la mort, 560 000 ont succombé à un homicide et 500 000 ont été victimes de guerres et de troubles civils. Ces statistiques masquent l'impact disproportionné

de la violență sur des sous-groupes particuliers partout dans le monde , surtout les jeunes (notamment de sexe masculin), les femmes et les enfants et les groupes socialement et économiquement défavorisés. Dans beaucoup de pays en développement et développés, de 20 à 40 % des décès chez les hommes âgés de 15 à 34 ans résultent d'homicides ou de suicides. 5. Les conséquences de la violence vont bien au-delà de l'aspect physique : la violence a de profondes répercussions psychologiques sur ceux qui en sont victimes, la provoquent et y assistent, ainsi que sur les proches, parents et amis, de ceux qui y succombent. Pour ceux, femmes et enfants par exemple, qui vivent sous la menace quotidienne de violences infligées par leurs partenaires ou parents, la vie est un enfer.

Bibliographie :

<https://www.toupie-magazine.com/actu/vos-questions-de-parents/harcelementmaternelle?>

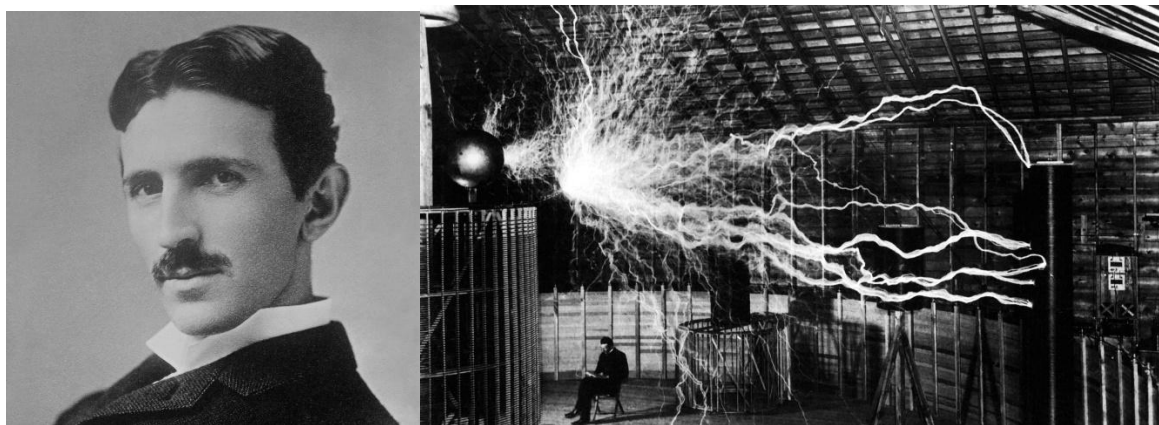
<https://www.milanpresse.com/stop-harcelement-scolaire>.

PERSONALITĂȚI CARE AU SCHIMBAT LUMEA

Prof. Buta Iuliana, Colegiul Național „Titu Maiorescu” Aiud

Progresul omenirii s-a realizat grație efortului miilor de minți strălucite care au transformat lumea, realizând de multe ori ceea ce părea imposibil.

În următoarea lucrare voi prezenta două astfel de genii, care încă de la o vârstă fragedă au ieșit în evidență prin inteligența lor ieșită din comun. În plus aceștia au mai avut câteva trăsături comune, precum: perioada în care au trăit și credința ortodoxă. Însă, excluzând aceste excepții, cei doi au fost total diferiți, unul dintre ei a fost un strălucit inventator, celălalt un mare istoric. Bineînțeles că mă refer la Nikola Tesla și Nicolae Iorga.

Voi începe prin a vorbi despre Nikola Tesla, întrucât acesta s-a născut mai devreme, și anume în data de 10 iulie 1856, în localitatea Smiljan (care se află în prezent în Croația, dar în acea perioadă teritoriul era ocupat de Imperiul Austriac). Tesla a avut norocul de a se naște într-o familie bună, tatăl său, Milutin Tesla, fiind preot, însă mama sa, Djuka Tesla, a fost cea care i-a oferit genele de inventator (acesta inventase mai multe unelte pentru a face munca câmpului mai ușoară).

La vârsta de șapte ani acesta va trece prin cel mai marcant eveniment al copilăriei sale, moartea fratelui său mai mare, Dane Tesla (despre care spunea că era mult mai inteligent decât el).

În perioada 1870-1873 frecventează Liceul din Karlovac terminând în trei ani patru clase de liceu, iar între anii 1875-1878 studiază ca bursier la Universitatea Tehnică din Graz. Studiile sale se încheie după ce acesta urmează cursurile Universității Caroline din Praga, timp de un semestru.

În anul 1882 începe să lucreze la Societe Electrique Edison, activitate care va continua doi ani, deoarece în 6 iunie 1884 (în urma unor neînțelegeri) emigrează în SUA, la New York, unde îl cunoaște pe Thomas Edison. Între timp, în 1883, face demonstrații cu motorul cu inducție cu curent alternativ. Nu după mult timp apar tensiuni între cei doi inventatori, din cauza ca Edison îi promisese lui Tesla o sumă mare de bani (100 mii dolari - valoarea actuală) pentru cercetările sale; însă atunci când a cerut să fie plătit i s-a spus că nu gustă umorul american, replica ducând la demisia sa.

După o perioadă grea, în care Tesla trăiește într-o sărăcie extremă, în anul 1886, în parteneriat cu Robert Lane și Benjamin Vail, înființează Tesla Electric Light And Manufacturing iar un an mai târziu, împreună cu Alfred S. Brown și Charles F. Peck, inaugurează Tesla Electric Company. În același an construiește motorul cu inducție pe curent alternativ, una din cele mai cunoscute și utilizate invenții ale sale, folosindu-se de principiul câmpului magnetic rotativ care a fost elaborat de el cu cinci ani în urmă.

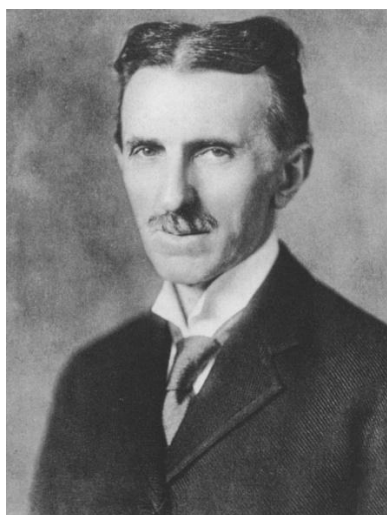
Probabil cel mai important moment al carierei sale a avut loc în 7 iulie 1888 când Nikola Tesla îi vinde lui George Westinghouse brevetele pentru sistemul polifazic cu curent alternativ, instrumente vitale pentru transmiterea curentului electric. Această metodă de transmitere a electricității era mult mai eficientă decât alternativele folosite de firma lui Edison, atât de eficiente încât până în prezent nu au apărut înlocuitori. În plus, după vânzarea brevetelor, Tesla este angajat la Westinghouse Electric, timp de un an, în calitate de consultant al laboratoarelor din Pittsburgh, primind astfel răsplata muncii sale, și anume suma de 2000 \$ lunar (în prezent ar echivala cu peste 50000 \$).

Aducând discuția înapoi la Edison și invențiile sale amintesc perioada în care acesta a observat ascendentul lui Tesla asupra sa și a demarat o campanie foarte agresivă de condamnare a efectelor survenite în urma utilizării curentului alternativ, invocând pericolitatea acestuia. Această acțiune a căpătat denumirea „Războiul Curenților”. Însă în anul 1889, prin participarea la Expoziția Universală de la Paris, Tesla demonstrează superioritatea curentului alternativ.

În același an, începe să studieze radiația electromagnetică și undele radio, iar nu după mult timp descoperă posibilitatea transmiterii energiei electrice fără fir (tehnologie folosită și în prezent pentru încărcătoarele wireless). Primul aparat capabil să realizeze așa ceva a fost bobina Tesla (construită în 1891).

În 1892 are loc un eveniment nefericit, moartea mamei sale, care îl afectează profund. Cu toate acestea, își continuă cercetările în domeniul undelor prin experimentele cu raze X, prin dezvoltarea unui circuit prin care putea controla de la distanță macheta unei bărcuțe (cu ajutorul unui dispozitiv numit Teleautomat) și prin studierea capacității aerului rarefiat de a conduce curentul electric.

În anul 1901 încheie un parteneriat cu J.P. Morgan și începe construcția “Turnului Wardenclyffe”, cel mai ambițios proiect al său (având ca scop transmiterea electricității fără fir la nivel global). Din păcate acest turn este distrus în 1917 de către autorități sub pretextul prezumției de spionaj.

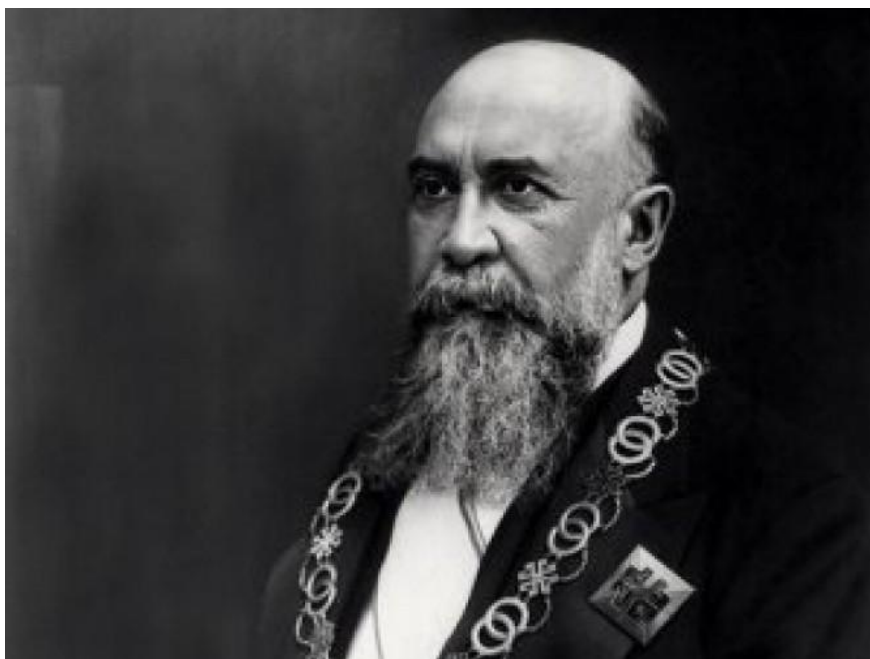

Pe parcursul vieții sale a primit numeroase distincții și funcții, devenind subiectul celebru al multor cărți și publicații.

În noaptea dintre 7 și 8 ianuarie 1943, Nikola Tesla moare la vârsta de 86 de ani, în camera sa de hotel din New York. Misterul în care este învăluită moartea sa și realizările sale extraordinare au dus la apariția unor adevărate legende, mulți fiind de părere că invențiile sale au fost ascunse deoarece aplicarea și utilizarea lor la scara largă ar fi schimbat radical societatea.

Chiar dacă nu se bucura de aceeași faimă, Nicolae Iorga nu este cu nimic mai prejos. Născut la Botoșani în 5/17 iunie 1871, are șansa de a se naște într-o familie bună, fiind fiul avocatului Nicu Iorga și al Zulniei Iorga.

Între 1878 și 1881 urmează școala primară din Botoșani obținând premiul întâi în fiecare an și păstrează aceleași rezultate și în timpul liceului (1881-1886) și tot atunci publică primele sale articole în foaia „Romanul”, scoasă de unchiul său Emanuel Arghiropol în orașul Roman. Continuă liceul la Iași (având aceleași rezultate extraordinare), și învață greaca și latina, franceza și italiana pe care le cunoștea încă din primii ani de liceu. În 1888 se înscrie la Facultatea de Litere din cadrul Universității din Iași, iar în 1889, cu dispensa de la Ministerul Învățământului, își trece toate examenele într-un singur an. Absolvă specialitatea literatura franceză, cu „Magna cum laude”. Un an mai târziu este numit profesor de latină la Ploiești, unde nu se prezintă. În același an călătorește în Italia și Elveția, beneficiază de o bursă de studii în Franța și se înscrie la Ecole Pratique des Hautes Études, secțiunea istorie-filologie. Tot în acest an se căsătorește cu Maria Tassu, iar mai apoi publică 65 de articole, studii și cronici. În 1891 își pregătește lucrarea de diplomă și se perfecționează în cunoașterea limbilor engleză, daneză, olandeză, suedeză și norvegiană. În perioada 1892-1893 își depune lucrarea de diplomă, face cercetări în Anglia la British Museum și în Italia în arhivele Vaticanului, iar apoi pleacă la Berlin unde își pregătește teza de doctorat, publicată în limba franceză.

În anul 1894, după ce lucrează la arhivele din Germania și Italia, se întoarce în țară aducând 10.000 de volume și mii de documente copiate din arhivele europene, urmând ca la 1 noiembrie să țină prima lecție la Universitatea din București, la catedra de istorie medie, modernă și contemporană, în calitate de profesor suplinitor. În anul 1897 este ales membru corespondent al Academiei, iar în 1898 începe a conferența la „Ateneul Român”, după numeroase călătorii de studii prin Europa. Printre numeroasele sale publicații din această perioadă, în care depune o intensă activitate în cadrul Academiei, se numără „Chilia” și „Cetatea Alba”, pentru care obține premiul „Al. Boldescu”.

În 1901, după ce divorțează de Maria Tassu, se căsătorește cu Ecaterina Bogdan (sora istoricului Ioan Bogdan), și tot atunci publică „Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea”. Iar după o muncă de cercetare în arhivele din Budapesta și Viena, la 29 septembrie, vorbește în fața studenților români din capitală Ungariei despre Mihai Viteazul, urmând să publice „Istoria lui Mihai Viteazul pentru poporul românesc”. Până în 1906 duce o continuă activitate publicistică și realizează mai multe călătorii de studiu în Europa.

La 17 februarie 1906 rostește primul său discurs politic (la congresul Partidului Conservator) și întemeiază la Iași societatea „Frăția bunilor români”. Tot atunci începe un curs de istoria literaturii române, și publică nu mai puțin de 17 cărți. Pe lângă activitatea sa științifică, în anul următor Iorga este ales deputat la Iași și spre sfârșitul anului inaugurează biblioteca populară din Iași, donând 3000 de volume. Cu ocazia semicentenarului Unirii Principatelor inițiază ample manifestări pentru consacrarea acesteia și pentru comemorarea lui Al. I. Cuza, iar în același an (1909) societatea „Junimea” din Viena imprimă timbre cu chipul lui Nicolae Iorga.

Primul congres al Partidului Național Democrat, întemeiat de Iorga, are loc în intervalul 23-25 aprilie 1910, iar o zi mai târziu este ales membru al Academiei Române. Folosind coperta falsă, al cărui titlu era „Cultura cartofilor după cele mai noi metode, traducere din limba maghiară), trimite în Transilvania 10000 de exemplare din „Istoria Românilor”.

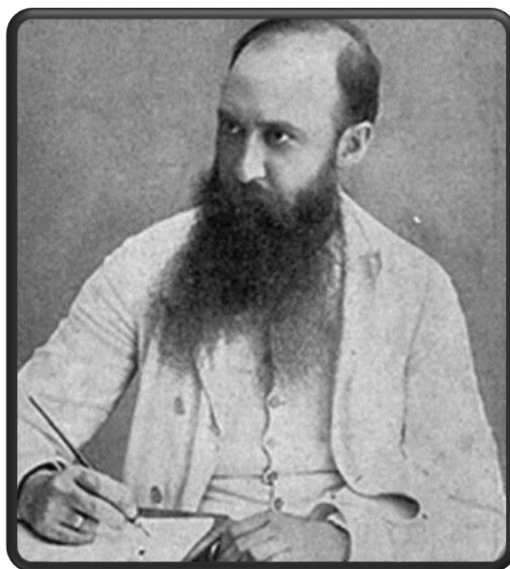
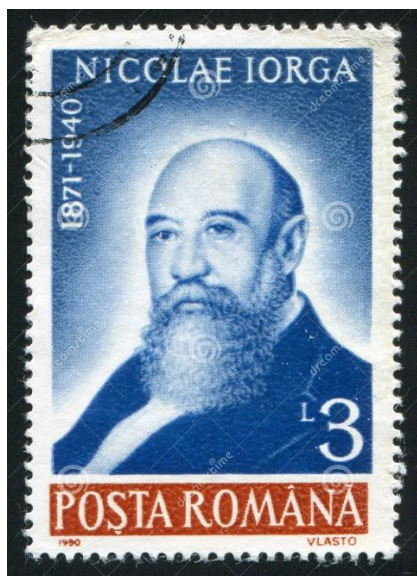
Neobosit, continuă intensă sa activitate publicând multiple lucrări, printre care se numără și prima sa dramă istorică „Mihai Viteazul”, dar și prin înființarea de biblioteci în închisori. În 1913 participă la congresul mondial de istorie de la Londra, unde ține 2 cuvântări, publică „Acțiunea Militară a României” după participarea în războiul balcanic, este decorat de regele Serbiei cu ordinul „Sfântul Sava” și publică 43 de cărți.

În ciuda dificultăților aduse de Primul Război Mondial, acesta își continuă atât activitatea academică cât și politică, iar după stabilirea păcii în anul 1919 e numit profesor la Sorbona și apoi e ales președinte al primei Adunări Naționale a României Întregite. Un an mai târziu din inițiativa sa

se înființează Școlile Române de la Paris și Roma. Primul sau curs la Sorbona are loc în ianuarie 1921, curs pe care îl va continua până în 1939.

În perioada următoare ține conferințe pe suprafața întregului continent, fiind încununat de succese în plan academic dar și politic (fiind ales deputat al mai multor județe), urmând ca în 1928 să devină decan al facultății de litere și un an mai târziu rectorul Universității din București. Ascensiunea sa continuă, obținând titluri și distincții atât în România cât și în străinătate, urmând ca în 1931 să devină președinte al Consiliului de miniștri. După doar un an acesta demisionează din guvern, continuând activitatea sa culturală prin publicarea a peste 100 de cărți și lucrări și susținerea de conferințe la universități de pe tot continentul.

Participă la București la Adunarea Comitetului internațional al istoricilor (1936), iar în februarie 1937 demisionează din învățământul universitar în semn de protest față de excesele legionarilor. În același an devine membru corespondent al Academiei de istorie din Chile, și se inaugurează Institutul de istorie universală, care din 1971 îi va purta numele.

Revine în politică în anul 1938 devenind consilier regal în noua organizare politică a statului dată de regele Carol al II-lea și primește numeroase amenințări cu moartea din partea legionarilor. În mai 1939 își ține ultimul curs la Sorbona și apoi vizitează o serie de locuri istorice din Franța. În 1940 ține conferințe despre momentele dramatice prin care trece Europa, iar la 1 iunie ține ultimul său curs la Universitatea din București, urmând ca în octombrie să se retragă la Sinaia, unde scrie versurile prevestitoare:

„Au fost tăind un brad bătrân,
Fiindcă făcea prea multă umbră...”

Din acest moment marele istoric nu mai are mult de trăit, deoarece în 27 noiembrie la ora 17:30 un grup de legionari pătrund în vila sa și îl răpesc, iar în ziua următoare la ora 7:15 cadavrul său este găsit în pădurea de la Strejnicu (Prahova), ciuruit de gloanțe. Așa s-a stins din viață Nicolae Iorga, un istoric, politician și filolog genial, a cărui succese nu au cunoscut frontiere, fiind respectat din România până în America de Nord și de Sud.

Voi încheia aceasta lucrare prin motivarea alegerii făcute cu privire la alegerea celor două mari personalități: primul motiv este unul personal întrucât nutresc o admirație nemăsurată față de ambele somități din acest eseu, iar apoi am vrut să arăt că munca asiduă din orice domeniu va rodi mai devreme sau mai târziu, realizările amândurora părând imposibil de atins de oricine altcineva. Dacă Tesla prin lucrul mâinilor sale a schimbat modul în care muncim și trăim, prin vorbele sale Iorga a pus temeliele României.

Bibliografie:

- Invențiile mele, Nikola Tesla, Editura Herald, 2021.
- Istoria romanilor pentru poporul românesc, Nicolae Iorga, Editura Minerva, 1993.
- <https://external-content.duckduckgo.com/iu/?u=https%3A%2F%2Ftse4.mm.bing.net%2Fth%3Fid%3DOIP.9Oz8BRCXeyynHeyLXmejxwHaFc%26pid%3DApi&f=1&ipt=4b3c54a18b4617650c47693541c498bc53898b09d7b8004c8e92be5e3562d4ee&ipo=images>
- <https://external-content.duckduckgo.com/iu/?u=https%3A%2F%2Fakifrases.com%2Fimágenes%2Fnicolae-iorga.jpg&f=1&nofb=1&ipt=dd67ef74e5cf1ec95bee5c6112300937842b5761a804da30085904667a3cb9bd&ipo=images>
- https://external-content.duckduckgo.com/iu/?u=https%3A%2F%2Ftse1.mm.bing.net%2Fth%3Fid%3DOIP.L_9utZZiuFFqmQ2p4RYwtQHAKU%26pid%3DApi&f=1&ipt=d3009f741b918854bdb5d1fa47f79dc2db63aa50b6f0e89dfb14da6dfc6d471f&ipo=images
- https://external-content.duckduckgo.com/iu/?u=https%3A%2F%2Fwww.ststworld.com%2Fwp-content%2Fuploads%2F2018%2F09%2FWardencliffe_Tower_1904.jpg&f=1&nofb=1&ipt=f3d3f2bfcfe974721c9e4a4d8f71a2fc5ff762803da29c4e7e63058736d0f071&ipo=images
- <https://external-content.duckduckgo.com/iu/?u=https%3A%2F%2Ftse2.mm.bing.net%2Fth%3Fid%3DOIP.cQUIIQtMKrKMqyqsSPvubQHaHM%26pid%3DApi&f=1&ipt=ffde3b2d06c2805a23bd6c33802c425b5c6b9790941a3ad588f27a92c4d0bf13&ipo=images>
- [https://external-content.duckduckgo.com/iu/?u=https%3A%2F%2Fborderlandsciences.org%2Ftesla%2Fimg%2FPhoto_-_Nikola_Tesla_\(1920\).jpg&f=1&nofb=1&ipt=111fd5b59e4aa8c133aa74507d77cdf89becbd7059fb1a4091b82ab7b2628ee4&ipo=images](https://external-content.duckduckgo.com/iu/?u=https%3A%2F%2Fborderlandsciences.org%2Ftesla%2Fimg%2FPhoto_-_Nikola_Tesla_(1920).jpg&f=1&nofb=1&ipt=111fd5b59e4aa8c133aa74507d77cdf89becbd7059fb1a4091b82ab7b2628ee4&ipo=images)
- <https://external-content.duckduckgo.com/iu/?u=https%3A%2F%2Fwallpapercave.com%2Fwp%2Fwp1936385.jpg&f=1&nofb=1&ipt=a175d36ee1a8d468d1a1af050c484f756da42ffb87be30272b77b2b761234d5&ipo=images>

ÎNVĂȚAREA PRIN JOC – ÎNTRE NECESITATE ȘI PREJUDECATĂ

Prof. învă. primar Bocșa Aurelia-Georgeta, Școala Gimnazială „Dr. Petru Șpan” Lupșa

Cine a spus că învățarea trebuie să fie rigidă, sobră și lipsită de zâmbet? De-a lungul carierei mele de dascăl, m-am izbit adesea de prejudecata conform căreia jocul n-ar avea ce căuta în sala de clasă. Am auzit expresii ca „nu mai e timp de joacă la clasa a IV-a” sau „acum trebuie să facem lucruri serioase”. Dar cine stabilește că seriozitatea exclude plăcerea?

Jocul nu este doar o formă de divertisment. Este modul prin care copilul descoperă lumea, o înțelege, o interiorizează. A învăța prin joc înseamnă a construi cunoștințe pe fundamentul curiozității, nu al fricii. În acest eseu, voi argumenta științific și practic de ce jocul didactic nu este o opțiune, ci o necesitate, și voi oferi exemple clare din activitatea mea la ciclul primar.

De ce este jocul esențial la vârstele mici?

Copiii nu sunt adulți miniaturali. Dezvoltarea lor cognitivă, emoțională și socială are ritmuri proprii, iar jocul este mediul natural prin care aceste dimensiuni se conturează. Jean Piaget, celebrul psiholog elvețian, considera jocul ca fiind stadiul superior de asimilare a realității. Copilul nu memorează rece, ci internalizează prin simulare, mimă, dialog imaginar. Lev Vîgotsky, la rândul său, subliniază importanța jocului simbolic în dezvoltarea limbajului și a gândirii abstracte.

Jocul nu este timp pierdut, ci investiție în inteligență. El antrenează memoria, atenția, viteza de reacție, capacitatea de cooperare și de autoreglare. De aceea, orice oră bine construită trebuie să conțină elemente ludice, chiar și atunci când materia pare prea "serioasă".

Experiențe personale: Jocul care învață

În clasa a II-a, la o lecție de matematică despre scăderea cu trecere peste ordin, am introdus un joc pe echipe numit "Banca numerelor dispărute". Elevii primeau fișe cu operații incomplete (ex: $83 - \underline{\quad} = 45$), iar pe tablă aveam un panou cu posibile "sume furate" de hoți imaginari. Elevii lucrau în echipă, verificau, calculau, explicau. Răspunsurile erau discutate în plen, iar greșelile erau tratate ca indicii de detectiv, nu ca eșecuri.

Rezultatul? Copiii au rămas concentrați 40 de minute, au participat toți, inclusiv cei mai puțin activi, iar la evaluare au aplicat mai bine algoritmul.

Într-o oră de comunicare în limba română, am folosit „Povestea cuvintelor buclucașe”: fiecare echipă primea un text scurt cu cuvinte greșite intenționat (omofone, despărțiri incorecte, confuzii de sens). Elevii corectau, explicau alegerea făcută, apoi reconstituiau textul corect într-un mini-spectacol de lectură expresivă.

La lecțiile de cunoștințe despre mediu, am creat jocul „Detectivii naturii”. Fiecare echipă pornea cu o hartă și indicii, iar la fiecare „stație” rezolvau sarcini interdisciplinare (probleme, ghicitori, exerciții de recunoaștere vizuală). Am integrat astfel matematică, română, desen, științe și spirit de echipă într-o oră de neuitat.

Obstacole și prejudecăți

Din păcate, introducerea jocului la clasă se lovește adesea de bariere. Unii colegi consideră jocul ca fiind pierdere de timp. Alții ezită pentru că nu găsesc resurse sau modele. Există presiunea programelor, teama de evaluări formale, lipsa de spații sau materiale.

Dar adevăratul obstacol este mentalitatea. Ne este teamă că nu vom fi luați în serios dacă zâmbim la oră. Uităm că un copil implicat emoțional în procesul de învățare reține mai mult și mai bine.

Nu orice joc e bun. Jocul trebuie să aibă scop didactic, reguli clare, timp limitat, obiective concrete. E nevoie de antrenament, dar și de curaj. Un joc bun e o lecție bună mascată.

În concluzie, pot să spun că am văzut de zeci de ori cum, într-o oră cu elemente ludice, ochii copiilor se aprind. Participă, cooperează, învață. În viziunea mea, dascălul modern este un regizor de jocuri inteligente, nu un distribuitor de informații seci.

Nu jocul trebuie justificat, ci lipsa lui. E momentul să privim activitatea didactică nu ca pe un maraton de evaluări, ci ca pe o șansă de a forma caractere vii, curioase, implicate. Iar pentru asta, nimic nu funcționează mai bine ca bucuria jocului.

Bibliografie

1. Piaget, J. (1951). **Play, Dreams and Imitation in Childhood**. Routledge.
2. Vygotsky, L. (1978). **Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes**. Harvard University Press.
3. Cerghit, I. (2002). **Metode de învățământ**. Editura Didactică și Pedagogică.
4. Albulescu, I. (2004). **Instruirea interactivă**. Editura Presa Universitară Clujeană.
5. Cucos, C. (2006). **Pedagogie**. Editura Polirom.
6. Goleman, D. (2001). **Inteligența emoțională**. Editura Curtea Veche.

STRATEGII DE STIMULARE A OPINIEI CRITICE PRIN LECTURĂ

Prof. Clucerescu Carmen, Liceul „Toma Socolescu” Ploiești

Motto:

„Mi-a plăcut să caut frumusețile limbii, în puterea vie a imaginilor și lecturii și le-am găsit în multe cărți ale trecutului.”

Mihail Sadoveanu

Accesul la informație, la știință și la cultură este dreptul fundamental al omului, care, împreună cu dreptul la educație, sunt recunoscute peste tot în lume, ca elemente cheie ale unei dezvoltări durabile ale umanității și ale progresului economic și social.

Studiul limbii și literaturii române, prin lectura textelor literare, dispune de o importanță covârșitoare pentru formarea multilaterală a elevilor și a indivizilor, în genere, asigurându-le acestora o evoluție intelectuală aparte, o exprimare elevată, cu mijloace adecvate, în activitatea de mai târziu. Exprimarea corectă, orală și scrisă - obiectiv esențial al procesului de învățământ - constituie unul dintre instrumentele de bază ale muncii intelectuale, fără de care, nu poate fi concepută, dezvoltarea ulterioară a elevilor.

Scopul lecturii este acela de a forma, progresiv, un individ care să dispună de o cultură comunicatională și literară de bază, capabil să înțeleagă lumea din jurul său, să comunice și să interacționeze cu semenii, exprimându-și gânduri, stări, sentimente, opinii, fiind foarte sensibil la frumosul din natură și la cel creat de om, iar, în viitor, putând continua procesul de învățare, în orice fază a existenței sale.

În evantaiul posibilităților de transformare și adaptare a învățământului la cerințele zilei de mâine, un loc deosebit îl au încercările de a regândi unele elemente ale fundalului, pe care se organizează activitatea de învățare a elevilor. Din coloratura policromă a acestui fundal, un interes aparte îl reprezintă ceea ce, de regulă, denumim dezvoltarea creativității elevilor, prin intermediul *lecturii*. Așa cum, decenii de-a rândul, produsul principal al activității de învățare îl constituia însușirea informațiilor pentru viitor, unul din produsele principale ale activității desfășurate de școală, și nu numai, trebuie să reprezinte potențialul creativ al individului; mai precis, prin activitatea instructiv-educativă, dincolo de însușirea de informații și formarea unor deprinderi intelectuale, trebuie să se asigure permanenta stimulare a capacităților creatoare ale fiecărui individ. Funcția formativ-educativă pune în mișcare valorile superioare, de tipul creativității gândirii, al interesului și al dragostei pentru lectură, pentru cunoaștere, în general, însușiri ce reprezintă premise ale adaptării dinamice ale elevilor la solicitările mereu noi ale societății moderne.

Fiind o activitate esențială, *lectura* leagă, într-un tot unitar, toate obiectele de studiu, urmărind obiective bine elaborate, precum: înțelegerea numeroaselor mesaje ale vieții, orale și scrise, lărgirea progresivă a câmpului de interes, axată asupra unei game variate de mesaje, exprimarea orală și scrisă, potrivit normelor limbii române curente, concentrarea și sintetizarea ideilor, într-o conversație elaborată, încheată, descoperirea practică a diversităților resurselor limbii, căutarea unui sens exact, autentic, al cuvintelor și expresiilor, exprimarea cu precizie și expresivitate a ideilor, transpunerea gândurilor în fraze bine structurate.

În perspectiva optimizării procesului de predare-învățare și a intențiilor principale ale *lecturii literare*, documentele școlare trebuie adaptate în permanență; lectura se structurează pe baza participării conștiente a elevilor la ore, ea conduce la cultivarea înclinației de a analiza faptele de limbă și de a reflecta asupra lor, la exersarea, repetarea, antrenarea componentei efective de învățare a limbii. Treptat, prefigurarea sub mai multe modalități a materialului lecturat incită la permutări, asociații, prelucrări sau transformări.

Lectura, vorbirea și scrierea, au un rol deosebit în desăvârșirea firii umane. Devenită deprindere, activitate obișnuită, lectura îl face pe om complet, vorbirea îl ajută să se exprime cu ușurință, iar scrierea să se exprime precis, clar, coerent. *Lectura* ajută la observarea mediului

înconjurător, îl învață pe elev să gândească, să-și îmbogățească ușor cunoștințele despre natură, lume și viață, cultivă sensibilitatea și imaginația, modelează caracterele, ajută individul în aspirațiile sale spre autodepășire. Într-o strânsă relație, vorbirea cultivă atenția, alertează gândirea, menținând-o vie, clară, în contact cu replicile interlocutorului, dezvoltă spiritul de observație și atitudinea polemică, stimulează spontaneitatea replicilor; alături de acestea, scrierea cultivă răbdarea, solicită un mai mare efort de clarificare a gândurilor, impune mai multă atenție în formularea ideilor, disciplinează gândirea.

Așadar, elemente principale ale comunicării, **lectura, vorbirea și scrierea** sunt, totodată, și componente fundamentale și indispensabile ale actului compozițional, ale dezvoltării multilaterale a copilului, ca finalitate a educației. De aceea, succesul în elaborarea eseurilor libere, imagine a capacităților creative ale elevilor, depinde de pregătirea prealabilă, atât informațională, cât și tehnică a acestora, avându-se ca suport solid lecturile literare precedente. Pregătirea volumului de informații, în vederea realizării unor compoziții libere, constituie o activitate complexă, ce nu trebuie confundată cu pregătirea obișnuită, care precede, de obicei, elaborarea unei compoziții în clasă. Pregătirea informațională se referă la toate acțiunile care oferă elevilor, surse de inspirație pentru elaborarea eseurilor, aceste surse putând fi, în primul rând, contactul nemijlocit cu realitatea înconjurătoare și observarea independentă a acesteia. Dar, aceste surse trebuie completate cu informațiile pe care elevii le au din lectura particulară. Ele îmbogățesc materialul cules din experiența de viață a fiecăruia și creează un orizont informal mai vast; informațiile, imaginile, expresiile artistice din diverse lecturi constituie surse de inspirație deosebite, în vederea realizării unor compoziții libere.

Lectura contribuie nu doar la îmbogățirea lexicului fiecărui individ, ci și la înarmarea acestuia cu instrumente de comunicare corecte și nuanțate ale ideilor, precum și la crearea unui stil personal. Lectura înseamnă, în această privință, o etapă hotărâtoare, în care, odată cu acele cunoștințe de cultură generală, elevul urmează să-și însușească și un instrument de comunicare alcătuit dintr-un bogat registru, gramatical sau lexical. Activizarea și îmbogățirea creatoare a vocabularului se realizează permanent, preponderența având-o, însă, o lectură sistematică și bine dirijată. Această sarcină, pe care lectura o îndeplinește cu precădere, se transformă, de fapt, într-un proces de lungă durată, complex, și cu interferențe nemărginite, în toate domeniile de activitate; în mod evident, lectura textelor literare formează un vocabular artistic, care stă, în același timp, la baza oricărui alt tip de vocabular.

În deplină relație cu dorința individului de a-și satura dorința de cunoaștere prin intermediul lecturii, trebuie să recunoaștem că, alături de aceasta, mijloacele mass-media vin să întărească, pe de o parte, cunoștințele și informațiile dobândite, iar, pe de altă parte, plasează individul în anonimat, și-i diminuează, considerabil, capacitatea creativ - imaginativă. Canalele de televiziune - terestre, digitale, sateliți - și numeroase posturi de radio, invadează spațiul transmisiilor, pe calea undelor; ziarele, revistele, cărțile, benzile desenate, casetele video, sunt într-o permanentă competiție, pentru a câștiga prețiosul nostru timp liber; navigarea pe internet a devenit o îndeletnicire zilnică, pentru majoritatea dintre noi, care trăim într-o lume, puternic tehnologizată. Trebuie să fim extrem de atenți și să considerăm propria noastră activitate ca fiind creatoare de nou, să devenim utilizatori critici ai mijloacelor de comunicare, pe care să avem capacitatea de a le domina, și de a nu ne lăsa dominați.

Lectura pierde, adesea, tot mai mult teren, în fața tehnologiilor moderne, televiziunea și computerul. Greșeala pe care o comit majoritatea oamenilor este de a considera cărțile și lectura ca pe un mijloc demodat, de a ne petrece timpul. Se pare că, am uitat faptul potrivit căruia, în viața unui om, cărțile joacă același rol decisiv, pe care îl are dragostea sau călătoria sau întâlnirea unei mari personalități. Însă, dacă am privi în jur, am descoperi oameni, indivizi, care astăzi sunt cu desăvârșire altceva decât ceea ce erau acum câțiva ani; și acest lucru datorită unei cărți. *Lectura* reprezintă o încercare a spiritului, un mijloc de a câștiga experiență și idei, de a cunoaște viața, prin intermediul altor oameni; în același timp, ea poate însemna un leac, pentru orice stare sufletească. Nici nu e de mirare că ceea ce ne ghidează în viață sunt ideile emise de televiziune, presă, radio. Ideile purtate de cărți, cele care au schimbat cursul istoriei, cele care au adus omul în stadiul actual

de cultură, sunt lăsate pe planul al doilea. Astfel, ajungem să trăim într-o lume care nu ne învață cum să fim fericiți și care ne încurajează să fim mediocri și indulgenți față de noi înșine. Suntem înconjurați de imaturitate spirituală și emoțională, existând permanent o lipsă de înțelegere despre cum să iubim și o lipsă de capacitate de a ne asuma responsabilități.

Din punctul nostru de vedere, recomand ca o posibilă soluție a ieșirii din recesiunea culturală la nivelul consumului de carte o redimensionare a politicii educației pentru lectură, pe planul comunicării publice, al rețelei de difuzare și al cercetării aplicative în domeniu. Sub aspectul tratării procesului, în lumea educatorilor, se vorbește tot mai des de o învățare continuă a lecturii, căci actul de a citi este, în evidența sa școlară, o condiție primă a reușitei tânărului, apoi, mijloc de acces la cunoașterea generală și specializată, deci instrument al echilibrării sociale. Lectura nu are o simplă valoare documentară, ci, dezvăluind ideile, sentimentele și gândurile oamenilor, reacțiile și stările lor sufletești, în cele mai variate situații, are o importanță social-educativă; creația artistică, fiind strâns legată de experiența de viață a artistului, exprimând atitudinea creatorului ei față de problemele sociale pe care le abordează, determină o cunoaștere activă, continuă, a realității, ce contribuie la formarea și orientarea concepțiilor cititorului despre societate; culoarea puternic emoțională a cunoașterii realității prin intermediul operei de artă, îi sporește forța educativă, cu atât mai mult în școală, unde particularitățile psihice ale vârstei îi fac pe elevi deosebit de sensibili la acest mod de cunoaștere; astfel, importanța lecturii este mereu actuală, e un instrument care dezvoltă posibilitatea de comunicare între oameni, făcându-se ecoul capacităților de gândire și limbaj.

Să nu uităm că *lectura înseamnă cunoaștere*, în procesul căreia informația se fixează în cuvinte, sintagme, propoziții și fraze, cu alte cuvinte, în expresie verbală; a învăța să observăm, să citim și să scriem, înseamnă să cunoaștem, să ne autocunoaștem și să ne exprimăm. Drumul însușirii citit - scrisului este sintetic și asociativ, mergând de la foneme la silabe, de la silabe la cuvinte, de la cuvinte la propoziții, apoi la text. A citi înseamnă a construi pentru sine o semnificație, parcurgând un text, lecturând o operă interesantă, căci lectura unei cărți oferă minunatul prilej de verificare a propriei gândiri, simțiri și imaginații, ocazie plăcută de cultivare a propriei exprimări, în activitatea personală, profesională și socială.

Lectura este cea care ajută la observarea mediului înconjurător, îi determină pe elevi să gândească, cultivă sensibilitatea și imaginația, modelează caracterele, favorizează formarea sentimentelor intelectuale, a convingerilor morale, fortificând și echilibrând întreaga personalitate, permițând realizarea idealului educațional. *Lectura* e percepută ca un important mod de cunoaștere, prin care omul intră în contact cu anumite realități aflate dincolo de simțuri. Ea ne restaurează echilibrul interior, ne amintește care este adevăratul sens al existenței, ne fortifică facultățile sufletești, ne îmbogățește mintea cu idei noi, căci, numai prin lectură omul înțelege, la modul global, acest miracol al vieții și conștientizează celălalt mare miracol, al morții.

ARTA DIALOGULUI CONȘTIENT: CUM NE CONECTEAZĂ COMUNICAREA NONVIOLENTĂ

Prof. Moldovan Alina Valentina, Școala Gimnazială „Avram Iancu” Alba Iulia

Una dintre cele mai apreciate lucrări din domeniul comunicării și dezvoltării personale este *Comunicarea nonviolentă. Un limbaj al vieții* de Marshall B. Rosenberg, psiholog, mediator și fondator al *Centrului pentru Comunicare Nonviolentă*. Cartea oferă un ghid practic pentru a transforma modul în care comunicăm cu ceilalți, de la reacții impulsive, critici și acuzații, la exprimări sincere, empatică și eficiente.

Comunicarea nonviolentă (CNV) este prezentată ca o formă de comunicare conștientă, bazată pe compasiune și empatie, al cărei scop este prevenirea și rezolvarea conflictelor, îmbunătățirea relațiilor și promovarea respectului reciproc. Ea pornește de la premisa că toate

ființele umane au aceleași nevoi fundamentale, iar conflictele nu apar pe fondul diferențelor dintre acestea, ci din strategiile folosite pentru a le satisface.

Din perspectiva lui Rosenberg, la baza comunicării nonviolente stau patru pași simpli, dar transformaționali: observare – sentiment – nevoie – cerere. Observarea nu are voie să fie dublată de evaluare, ceea ce înseamnă că descriem lucrurile pe care le vedem, auzim sau înțelegem, fără a adăuga judecăți, interpretări sau etichete. Acesta este un pas esențial care permite o comunicare clară, sinceră și lipsită de acuze, căci, prin separarea observației de evaluare, se evită declanșarea unei reacții defensive din partea celuilalt. Spre exemplu, se poate înlătura etichetarea din formularea „*Ai fost nepoliticos azi în clasă*” cu observația „*Când ai vorbit în timp ce colegul tău răspundea, l-ai întrerupt de două ori*” și, prin aceasta, se descrie faptul concret, fără a se eticheta comportamentul, deschizându-se calea spre clarificare și dialog.

A doua etapă este identificarea și exprimarea sinceră a sentimentelor, conștienți fiind de faptul că emoțiile reflectă nevoi împlinite sau neîmplinite. Furia, de exemplu, nu este cauzată de comportamentul celuilalt, ci de o nevoie nesatisfăcută. Dacă suntem sinceri cu noi înșine, vom putea spune: „*Mă simt frustrat pentru că am nevoie de colaborare/ recunoaștere/ siguranță...*” Prin urmare, în loc să ne ascundem în spatele acuzațiilor sau ironiei, este esențial să spunem cum ne simțim: „*Mă simt frustrat, îngrijorat, dezamăgit...*” și, astfel, îi permitem celuilalt să se concentreze pe a înțelege ce trăim, nu pe a se apăra. Cartea oferă o listă amplă de sentimente autentice din vocabularul emoțional: *trist, furios, îngrijorat, frustrat, rănit, dezamăgit, singur, neînțeles, agitat, epuizat, nesigur, rușinat* – pentru nevoi nesatisfăcute și *bucuros, liniștit, mulțumit, recunoscător, entuziasmat, curios, ușurat, plin de speranță, inspirat, încrezător* – atunci când nevoile sunt împlinite. Deoarece exprimă stări emoționale personale, nu judecăți despre ceilalți, genul acesta de limbaj oferă claritate, empatie și contribuie la construirea unor relații mai sănătoase, în comunicarea cu elevii, colegii sau în familie.

Exprimarea nevoilor este, de asemenea, esențială pentru a construi relații bazate pe sinceritate, respect și empatie. Conflictele apar adesea nu din cauza diferențelor reale, ci a incapacității de a exprima nevoile clar ori a tendinței de a le masca prin acuzații, ordine sau manipulare. A exprima o nevoie nu înseamnă a cere ceva de la ceilalți cu insistență sau autoritate. În comunicarea nonviolentă, nevoia este văzută ca o resursă umană universală – toți avem nevoi - de conexiune, siguranță, recunoaștere, libertate, contribuție, sens, învățare etc. Exprimarea sinceră a unei nevoi, fără a învinovăți, îi oferă celuilalt ocazia de a înțelege și, eventual, de a contribui la satisfacerea acelei nevoi din proprie alegere, nu din obligație. De exemplu, în loc de a spune: „*Nu îți pasă deloc de mine!*”, putem reformula: „*Mă simt trist pentru că am nevoie de sprijin în perioada asta.*” Această formulare nu acuză, ci dezvăluie o vulnerabilitate care poate deschide calea spre dialog real. Exprimarea nevoilor nu trebuie înțeleasă ca un semn de slăbiciune, ci un act de maturitate emoțională, prin care se creează relații autentice și cooperante.

Exprimării nevoii îi urmează formularea solicitării, precizarea a ceea ce am vrea să se întâmple concret. Diferența esențială față de cererile obișnuite este că, în comunicarea nonviolentă, cererea nu este o comandă, ci o invitație la cooperare, exprimată cu respect și deschidere. O cerere eficientă trebuie să fie clară, specifică, pozitiv formulată și să vizeze un comportament concret, nu o atitudine vagă: „*Observ că mai mulți dintre voi vorbesc în timp ce explic. Mă simt frustrat, pentru că am nevoie de liniște și atenție ca să pot preda eficient și ca voi să înțelegeți. Aș aprecia dacă ați putea asculta cu atenție și v-ați putea aștepta rândul pentru întrebări sau comentarii.*”

Unul dintre pilonii esențiali ai comunicării autentice, bazate pe conexiune umană profundă, îl reprezintă empatia, care nu înseamnă a da sfaturi, a consola sau a judeca, ci a fi cu adevărat prezent pentru celălalt, ascultându-i nevoile și sentimentele cu o atenție deplină și cu inima deschisă. Prezența empatică presupune a crea un spațiu în care celălalt se simte înțeles fără a fi analizat. Este o ascultare care nu caută soluții, ci creează o conexiune profundă și vindecătoare. Empatia, în acest sens, devine o formă de respect și prețuire. Pe de altă parte, autoempatia, conectarea cu propriile emoții și nevoi, cu compasiune și fără judecată, este, pentru Rosenberg, la fel de importantă. Ea conduce la reflecție și, implicit, la evitarea reacțiilor impulsive, elemente importante în gestionarea conflictelor, care devin, astfel, oportunități de conexiune și transformare.

Concluzionând, *Comunicarea nonviolentă. Un limbaj al vieții* este mai mult decât un ghid de dialog eficient, este o invitație la relații autentice, bazate pe empatie, respect și responsabilitate emoțională. Marshall Rosenberg oferă un instrument clar, aplicabil în viața personală, profesională și educațională, care ajută la transformarea conflictelor în oportunități de conectare umană. Prin observare fără judecată, exprimarea sentimentelor, a nevoilor și formularea de cereri clare, comunicarea devine un act de cooperare, nu de control. Este o carte care poate schimba nu doar modul în care vorbim, ci și felul în care înțelegem și trăim relațiile.

Bibliografie:

Rosenberg, Marshall B, *Comunicarea nonviolentă. Un limbaj al vieții*, București, Casa Editorială Ponte, 2014

COPILUL ȘI COMUNICAREA POZITIVĂ

*Profesor educație timpurie Morar Cristina Adria,
G.P.N. Cionești -Liceul Tehnologic „Țara Moșilor” Albac*

„Copilul ajunge pentru părinții săi, după educația pe care o capătă: răsplată sau pedeapsă.”

— **Jean Jacques Rousseau**

Comunicarea deschisă cu preșcolarul, îl ajută pe adult să se apropie mai mult de el, să-l înțeleagă și să contribuie la dezvoltarea lui: emoțională, socială, cognitivă, dar și la disciplinarea lui, atunci când este cazul!

Mentținerea comunicării dintre părinte și copil, îi va crea preșcolarului încredere în forțele sale, deoarece în această perioadă acesta asimilează foarte multe cunoștințe, dacă este susținut de părinți/familie extinsă sau de către persoane apropiate preșcolarului.

Educația copilului reprezintă de cele mai multe ori o dilemă pentru părinți. De multe ori părinții sunt puși în fața unor situații cu totul noi la care nu știu cum să facă față nevoilor copiilor; nevoi din ce în ce mai diferite pentru că el, preșcolarul este într-o continuă descoperire!

Perioada preșcolară, este perioada care se caracterizează prin cele mai profunde și productive însușiri psihice ale individualității, într-un amplu demers de dezvoltare. Este perioada unei intense receptivități, sensibilități și flexibilități psihice divergente. De aici necesitatea de a exersa și fructifica potențialul creativ al preșcolarului, de a-i forma și dezvolta eul cognitiv, afectiv, socio-emoțional în devenire, dar vizual în acțiunile și manifestările sale zilnice.

Comunicarea este o trebuință a copilului de a se integra social, el putându-se raporta la ceilalți, doar prim modul în care este înțeles și acceptat. Această trebuință poate fi satisfăcută de părinte la vârstă preșcolară, deoarece este legat emoțional de el, mai mult decât la celelalte stadii, când începe să devină independent, încet-încet!

Comunicarea părintelui cu copilul la perioadă de vârstă 3-6 ani duce la prevenirea dereglărilor în personalitatea copilului, tulburări care îi pot afecta stima de sine, modul în care vorbește și interacționează cu ceilalți.

La vârsta preșcolară, curiozitatea se manifestă pe deplin, în aceasta etapă a copilăriei întrebările curg fără oprire. Părinții sunt asediați cu întrebări de genul „de ce?”, „cine?”, la care trebuie să răspundă cu răbdare, deoarece răspunsurile au un rol esențial în dezvoltarea intelectuală a micuțului preșcolar. Astfel că, prin răspunsul la întrebări, părinții vor contribui major la dezvoltarea universului micuțului, la dezvoltarea limbajului prin achiziție de cuvinte noi (unele folosite uzual, altele, nu) la o proximă cunoaștere a lumii în care trăiește, la dezvoltarea imaginației, a formării mecanismelor de apărare, pentru ca mediul înconjurător să fie mai ușor de suportat pentru micul preșcolar, iar adaptarea să se facă mai ușor, atunci când este cazul (separare de părinți atunci când rămân în grija altor persoane sau a creșei/grădiniței).

O relație pozitivă cu cel mic, intermediată de o comunicare optimistă, motivațională, este esențială pentru creșterea unui copil capabil de succes pe viitor și fericit.

Cei mici au nevoie să fie ascultați de părinți să îi simtă la dispoziția lor și să-i asculte cu mare atenție, chiar dacă subiectul nu este relevant sau se repetă. Comunicând cu copilul, este bine ca acesta să simtă că i se acordă atenție, că există tot timpul un contact vizual, că se folosesc anumite șabloane prin care preșcolarul prinde viteză în conversație; spre exemplu părintele poate folosi expresii de genul: „Chiar așa!”, „Continuă că m-ai făcut curios....”, „Sunt curios ce și s-a întâmplat apoi....! ”, etc și că nu are de ce să-i fie frică să spună ceea ce-și dorește, ceea ce s-a întâmplat la un moment dat și acum este comemorat

Pentru a fi un bun părinte, este nevoie să ascuți cu răbdare, empatie ceea ce îți spune copilul la un moment dat. Când copilul greșește trebuie să comunicăm cu el, la locul celor întâmplate, fără a mai aștepta să treacă timp. Pentru ei e important ceea ce se întâmplă aici și acum!

Experiența unei comunicări nereușite cu părinții, creează deseori obstacole pentru copil în procesul de socializare cu lumea din jur. Orice replică negativă, orice gest de ”nu am timp acum pentru tine” din partea părintelui îl face să creadă că el nu este demn de o bună apreciere. Un copil neascultat și neînțeles va deveni un adult foarte nesigur pe sine, întâmpinând mari dificultăți de a se afirma, de a lua decizii și de a comunica ușor cu cei din jur.

Un copil își creează din experiența trăită, lumea sa de valori și idei. Cu cât mai mult veți comunica cu el, cu atât va fi mai bogată, diversă și obiectivă această lume. În funcție de reacția adultului din preajma lui, copilul învață cum să comunice cu cei din jur, cum să-și exprime părerea și să se facă auzit.

Un copil căruia îi este satisfăcută nevoia de comunicare va crește un adult care își va propune scopuri îndrăznețe, va realiza obiectivele propuse și se va bucura de succesele personale. Comunicarea eficientă cu copilul îi dezvoltă acestuia capacități de autoafirmare, crescându-i chiar și coeficientul de socializare. Astfel, copilul, în viitor, nu va întâmpina dificultăți în a-și spune punctul de vedere și a colabora cu oameni noi, fiindcă el a fost învățat de mic că, pentru a fi înțeles, este nevoie de comunicare eficientă, deschisă și liberă.

Părintele care ascultă cu inima și îndrumă cu blândețe, crește un copil înțelept și puternic!

Bibliografie

www.didactic.ro

www.paginadePsihologie.ro

METODE ACTIV-PARTICIPATIVE UTILIZATE LA ORA DE LIMBA ROMÂNĂ

Prof. inv. primar Moldovan Claudia, Școala Gimnazială Roșia de Secaș/Școala Primară Tău

Utilizarea metodelor activ-participative conduce spre un progres cognitiv centrat pe descoperirea celui alt, a unei participări active și interactive, la reflecție comună în cadrul comunității educaționale din care face parte.

Specific metodelor interactive este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

Am utilizat la clasă cu succes, în cadrul orei de limba română, diverse metode interactive. Descriu în continuare câteva aspecte referitoare la metodele activ-participative utilizate la clasă.

Eseul de 5 minute

Am utilizat această metodă interactivă la clasa a II-a, în cadrul orei de Comunicare în limba română, la textul, după Robert L. May.

Am cerut elevilor ca timp de 5 minute să scrie neîntrerupt tot ce gândesc despre personajul textului citit. În continuare, fiecare elev a citit ideile în fața clasei, subliniind aspectele de care

sunt siguri și pe cele de care nu sunt siguri. Ultimele le vor urmări în cursul lecturii textului nou pentru a-și clarifica incertitudinile. E bine ca la sfârșitul activității elevii să revină asupra celor scrise în debutul lecției și să le evalueze din perspectiva noilor informații. Exemplu: „Scrieți în 5 minute tot ce vă trece prin minte despre renul Rudolf!”

Harta textului

Este metoda prin care elevii învață să descopere și să prezinte elementele constructive ale unui text. Se poate lucra individual sau pe grupe, harta contribuind din plin la dezvoltarea capacității elevilor de a decoda un text.

Realizarea hărții textului am realizat-o inițial sub îndrumarea mea, dirijând demersul până la obișnuirea elevilor cu pașii de lucru.

Harta textului este o listă care prezintă succint:

Titlul textului:

Autorul:

Subiectul: Scribe un scurt rezumat al povestirii.

Personajele: Descrie personajele principale.

Acțiunea: Povestește o scenă palpitantă.

Evaluare: Crezi că povestirea merită citită? Motivează!

Metoda cubului

Disciplina: Comunicare în limba română

Clasa: a II-a

Textul: *Ariciul și veverițele*, după Lev Tolstoi

Am împărțit elevii în 6 grupe, fiecărei grupe revenindu-i o sarcină scrisă pe fețele cubului.

DESCRIE: ariciul

COMPARĂ: comportamentul tău cu al ariciului

ASOCIAZĂ: Găsește însușiri următoarelor cuvinte: veveriță, arici, toamnă.

ANALIZEAZĂ: situația neplăcută în care a fost pus ariciul

APLICĂ: Dramatizează momentul întâlnirii ariciului cu veverița.

ARGUMENTEAZĂ: dacă este sau nu vinovat ariciul de cele întâmplate? De ce?

Metoda cadranelor

Disciplina: Comunicare în limba română

Clasa: a II-a

Textul: *Omul de zăpadă*, după Hans Christian Andersen

CADRAN I Ordonează enunțurile în ordinea desfășurării întâmplărilor din text. *Omul de zăpadă discută cu câinele. *Copiii construiesc un om de zăpadă. *Omul de zăpadă se topește. *El află că soarele îl va ajuta să își îndeplinească visul. *Omul de zăpadă visează să meargă.	CADRAN II Răspunde la întrebarea <i>Cum construiești un om de zăpadă?</i> în enunțuri în care să folosești virgula și două puncte.
CADRAN III Găsește însușiri potrivite pentru cuvintele: <i>soarele, copiii, om de zăpadă</i> .	CADRAN IV Ce alt titlu i s-ar potrivi textului? Dați două exemple!

Metoda celor șase pălării gânditoare

Disciplina: Limba română

Clasa: a III-a

Textul: *Iepurele și broasca țestoasă*, de Esop

Am împărțit elevii în 6 grupe, elevii fiecărei grupe purtând câte o pălărie colorată specifică grupei (albastră, albă, verde, galbenă, neagră, roșie).

Pălăria albă: informează (Despre ce este vorba în text?-povestirea textului)

Pălăria roșie: spune ce simte (Ce ți-a plăcut mai mult în text? De ce?)

Pălăria neagră: pesimistă (De ce țeastoasa a pornit încet? De ce iepurele alergă cu disperare când văzu că țeastoasa trece linia de sosire?)

Pălăria galbenă: optimistul (Cum este descrisă țeastoasa? Care sunt avantajele mersului iepurelui?)

Pălăria verde: creativă (Imaginează-ți un dialog cu țeastoasa! Imaginează-ți o călătorie în viziunea iepurelui!)

Pălăria albastră: clarifică (Adresează câteva întrebări colegilor, prin care să clarifici conținutul textului!)

Am acordat elevilor un anumit timp de lucru, urmând ca apoi un reprezentant al fiecărei grupe să prezinte rezultatul final în fața colegilor.

Turul galeriei

Disciplina: Limba română

Clasa: a III-a

Subiectul: *Părți de vorbire* (recapitulare)

Am împărțit elevii în 4 grupe, numerotate corespunzător. Fiecare grupă a primit o fișă de lucru ce conține câte două teme de rezolvat și o foaie A4 pe care au notat răspunsurile.

GRUPA 1: Scrie definiția substantivului. Dă 3 exemple de substantive comune, 3 de substantive proprii și 1 exemplu de substantiv comun, genul feminin, numărul singular.

GRUPA 2: Scrie definiția verbului. Dă un exemplu de verb la numărul singular, 1 exemplu de verb la timpul trecut și 1 exemplu de verb la numărul plural, timpul viitor.

GRUPA 3: Scrie definiția adjectivului. Dă un exemplu de adjectiv la numărul singular, genul feminin, 1 exemplu de adjectiv la numărul plural, genul masculin, 1 exemplu de adjectiv la numărul singular, genul neutru.

GRUPA 4: Scrie definiția pronumelui personal. Dă un exemplu de pronume personal la numărul plural, 1 exemplu de pronume personal la numărul singular, 1 exemplu de pronume personal de politețe la numărul plural.

Elevii au fost lăsați să lucreze 15 minute, reamintindu-le să scrie numărul grupului și să se semneze. După ce au terminat de scris, elevii au expus afișele pe pereții sălii de clasă, în ordinea crescătoare a numărului grupei.

Fiecare elev a luat în mână un creion și a plecat în turul galeriei. Grupa 1 a fost în fața afișului grupei 2, grupa 2 în fața afișului grupei 3, etc. Elevii au studiat fiecare lucrare și a notat concluziile pe foaia albă din dreptul afișului.

După examinarea fiecărui afiș, elevii s-au întors la cel întocmit de ei și au citit concluziile colegilor. Au discutat apoi cum pot să-și îmbunătățească munca.

Bibliografie:

*Iordache, Celina; Bucurenciu, Bianca-Lăcrămioara; Mînecuță, Elisabeta Maria- *Comunicare în limba română*, manual pentru clasa a II-a, Editura Aramis, București, 2023

*Mîndru, Elena; Borbeli, Lucica; Filip, Doina; Gall, Magdalena- *Strategii didactice interactive*, Editura Didactica Publishing House, București, 2010

ROLUL PROFESORULUI ÎN TIMPUL OREI DE LIMBA ROMÂNĂ

Prof. Oltean Sabina Larisa, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia

Rolul profesorului în cadrul orei de limba și literatura română este unul dintre cele mai complexe din întreg sistemul educațional. Profesorul nu este doar un transmițător de informații, ci un formator de caractere, un model cultural și moral, un mediator între elev și cunoaștere, între trecutul literaturii și prezentul elevului. Ora de limba română nu se reduce la învățarea normelor gramaticale sau la analiza unor texte canonice, ci devine o experiență formativă, o întâlnire între mintea și sufletul elevului și patrimoniul cultural național.

1. Profesorul ca mediator al limbii și culturii

Profesorul de limba română are, înainte de toate, rolul de mediator între elev și limbă, între elev și cultură. El trebuie să-i ajute pe elevi să înțeleagă importanța limbii materne ca element fundamental al identității. Într-o lume dominată de tehnologie, comunicare instantanee și influențe lingvistice străine, profesorul are misiunea dificilă de a menține viu respectul pentru limba română, pentru expresivitatea și bogăția ei.

2. Profesorul ca formator al competențelor de comunicare

Un alt rol fundamental al profesorului de limba română este acela de formator al competențelor de comunicare. În spiritul noilor programe școlare, accentul s-a mutat de la acumularea de cunoștințe la formarea de competențe. Profesorul este, astfel, chemat să dezvolte la elevi abilități de înțelegere și de exprimare, de interpretare și de argumentare.

3. Profesorul ca model de expresivitate și comportament

Mai mult decât oricare alt cadru didactic, profesorul de limba română este un model de comunicare. Felul în care vorbește, citește, reacționează și se raportează la text și la elevi are o influență directă asupra modului în care aceștia învață să folosească limba. O pronunție corectă, o exprimare clară, un ton echilibrat și un vocabular bogat sunt trăsături care inspiră elevii să-l imite.

4. Profesorul ca motivator și facilitator al învățării

Rolul motivațional al profesorului este esențial în contextul actual, în care interesul pentru lectură este în scădere. Profesorul trebuie să găsească mereu modalități atractive de a-i apropia pe elevi de literatură. Metodele moderne de predare – lectura interactivă, atelierele de scriere creativă, dezbaterile literare, proiectele interdisciplinare, utilizarea resurselor digitale – transformă ora de limba română într-un spațiu viu, dinamic și provocator.

5. Profesorul ca formator al gândirii critice și al sensibilității estetice

Un alt rol definitoriu este acela de cultivator al spiritului critic și al sensibilității estetice. Literatura nu este doar o sursă de plăcere estetică, ci și un instrument de reflecție asupra vieții și societății. Profesorul îi ajută pe elevi să înțeleagă că dincolo de povești se ascund idei, atitudini și valori.

6. Profesorul ca evaluator și autoformator

Evaluarea este, de asemenea, o dimensiune esențială a rolului profesorului. Evaluarea la limba română nu trebuie privită doar ca un act de măsurare a performanței, ci ca un instrument de progres. Profesorul responsabil oferă un feedback constructiv, explică greșelile, încurajează evoluția și nu descurajează efortul.

7. Profesorul de limba română – creator de sens și de valori

Ora de limba română, atunci când este bine condusă, devine un loc al dialogului și al reflecției, un spațiu în care elevul învață să se înțeleagă pe sine și lumea din jur. Profesorul nu formează doar vorbitori corecți, ci oameni capabili să gândească, să simtă și să comunice frumos.

Concluzie

Rolul profesorului în timpul orei de limba română nu poate fi redus la dimensiunea instructivă. El este formator, creator, consilier, model și prieten. Prin atitudine, prin pasiune și prin cultură, el inspiră elevii să descopere nu doar regulile limbii, ci și farmecul ei.

Bibliografie

1. Cerghit, I. (2006). Metode de învățământ. Iași: Editura Polirom.
2. Cucos, C. (2009). Pedagogie. Iași: Editura Polirom.

3. Ionescu, M. (coord.) (2012). Didactica limbii și literaturii române. Cluj-Napoca: Editura Dacia.
4. Bontaș, I. (2015). Tratat de pedagogie. București: Editura Didactică și Pedagogică.
5. Manolescu, N. (2008). Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc. București: Editura Art.
6. Ciobanu, G. (2017). Strategii didactice moderne. București: Editura Universitară.
7. Ministerul Educației (2021). Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasele V–VIII.
8. Pânișoară, I.-O. (2019). Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică. Iași: Editura Polirom.

ETICĂ ȘI DEOTOLOGIE PROFESIONALĂ COMBATerea ORICĂREI FORME DE ABUZ-TRECUT ȘI PERSPECTIVĂ (II)

*Prof. inv. preșcolar Părduț Nicoleta, prof. Poptelecan Ioan-Călin,
Liceul Teologic Greco-Catolic Blaj*

Căutând exemple de bune practici din diverse țări, a apărut în prim plan un document al Departamentului de Educație din Australia, elaborat de Guvernul Australiei de Sud „Protective practices for staff in their interactions with children and young people; Guidelines for staff working or volunteering in education and care settings 2017 (2nd Edition, revised 2019)”. În prezentarea generală a documentului, se specifică intenția principală a acestuia: de a proteja bunăstarea emoțională și fizică a copiilor și tinerilor, ajutându-i pe adulți prin intermediul diferitelor exemple, să înțeleagă limitele adecvate în raport cu rolul de profesor pe care ei îl îndeplinesc. Iată câteva exemple de încălcare a drepturilor copiilor care mi-au atras atenția în acest document:

-în ceea ce privește comunicarea se precizează că sunt inadecvate comentariile despre înfățișarea copilului, inclusiv cele măgulitoare; conversație neadecvată sau întrebări de natură sexuală; tratament sau comentariu nerespectuos sau discriminator față de sexualitatea percepută sau reală; utilizarea de porecle nepotrivite; denigrarea sau umilirea; gesturi sau limbaj obscen; facilitarea sau permiterea accesului la materiale pornografice.

-dezvăluiri personale, se specifică faptul că discutarea detaliilor legate de viața personală sau din viața altor persoane (inclusiv cea a elevului) este acceptabilă doar în cazul în care acest lucru este relevant pentru situația de învățare și există consimțământul persoanei în cauză.

-la capitolul contact fizic se specifică următoarele comportamente interzise: atingerea nejustificată și nedorită a unui copil cu un obiect (ex: creion sau riglă); pedepse corporale-disciplinare fizică sau lovire; inițierea, permiterea sau solicitarea unui contact fizic inadecvat sau inutil cu un copil sau un tânăr (de ex. masaj, săruturi, jocuri de gădilă) sau facilitarea situațiilor care duc în mod inutil la contact fizic apropiat cu un copil sau un tânăr; utilizarea necorespunzătoare a constrângerii fizice/practicilor restrictive – poate constitui asalt.

-referitor la locații se precizează ca fiind nepotrivite următoarele: Invitarea/permiterea/încurajarea copiilor și tinerilor să participe la sediul personalului acasă la diverse activități; desfășurarea unor activități acasă la copii; a fi singur cu un copil sau un tânăr în afara responsabilităților unui membru al personalului; intrarea în vestiarele sau toaletele ocupate de copii sau tineri pentru a supraveghea dacă nu este necesar sau adecvat; oferirea privată de bani și/sau cadouri copiilor/tinerilor; îngrijirea/baby-sitting de către educator a copilului (de la unitatea școlară) în familie sau a unui membru al gospodăriei lor.

În acest context este subliniat și faptul că tinerii sau copiii vulnerabili sunt cel mai adesea vizați întrucât sunt văzuți ca victime ușor de manipulat. Iată și câteva motive: vârsta (prea mici pentru a spune); dizabilitate (incapabil să spună sau să aibă calitatea de martor); deprivare emoțională (deja neglijat sau abuzat, încredere scăzută în sine, nevoi emoționale nesatisfăcute); izolare și dezavantaj (copii în îngrijire, refugiați, nou-veniți, care nu vorbesc limba, într-o altă comunitate, studenți la schimb internațional).

Aspecte similare regăsim și documentul „Cod de etică profesională pentru profesori” Elaborat de Consiliul Național de Cercetare și Formare Educațională (NCERT), împreună cu Federația profesorilor primari din All India (AIPTF), Secondary All India Teacher’s Federation (AISTF) și All India Federation of Educational Asociații (AIFEA). Se precizează faptul că este universal recunoscut faptul că statutul profesiei de cadru didactic trebuie să fie ridicat pentru a-i asigura demnitatea și integritatea. În consecință, se consideră necesar că ar trebui să existe un cod de etică care poate fi elaborat de comunitatea didactică însuși pentru îndrumarea sa. În preambul, documentul stipulează faptul că profesorul, fiind parte integrată a mediului social, împărtășește nevoile și aspirațiile oamenilor; se recunoaște necesitatea de a organiza predarea ca profesie, pentru care cunoștințele/expertiza, aptitudinile și dedicarea constituie pre-rechizite; conștientizarea faptului că respectul comunității și sprijinul acesteia pentru comunitatea didactică sunt dependente (depind) de atitudinile adecvate ale profesorului în ceea ce privește profesia de cadru didactic.

Iată și câteva recomandări în ceea ce privește comportamentul profesorilor raportat la elevi: să fie întotdeauna punctuali în îndeplinirea sarcinilor din școală;

- să predea după ce și-au pregătit temeinic conținuturile lecțiilor;

- să trateze toți elevii cu dragoste și afecțiune, dreptate și imparțialitate indiferent de castă, crez, sex, statut, religie, limbă;

- să țină seama de nevoile individuale și de diferențele dintre elevi mediul socio-cultural și să-și adapteze predarea în consecință;

- să se abțină de la divulgarea informațiilor confidențiale despre elevi, cu excepția acestora care au dreptul în mod legitim la aceasta;

- să se abțină de la incitarea studenților împotriva altor studenți, profesori sau administrație;

- să stabilească un standard de îmbrăcăminte, vorbire și comportament demn.

Un alt document ce mi-a atras atenția este „Guidelines on Teacher’s Professional Conduct” (Orientări/îndrumări privind conduita profesională a profesorilor) elaborat de Biroul de educație al Guvernului Hong Kong (2022), care prezintă Codul de conduită și comportamentul profesional al profesorilor, în capitolul II. Astfel pentru a fi „omul potrivit la locul potrivit”, sunt precizate opt coduri:

1. Susținerea credințelor profesionale- Susținerea misiunii de a cultiva valori și îngrijirea oamenilor; setarea predării și educării ca fiind scop principal; depunerea eforturilor de a contribui la a cultiva în generația tânără virtuți și talente, o afecțiune pentru țara lor și casa lor, și o perspectivă globală. Cel de al doilea cod este specific regimului politic în care se află Hong Kong-ul (fără a minimiza importanța acestui aspect), se referă la respectarea legilor.

2. Respectarea statului de drept: „respectați legea, respectați regulile și reglementările”; achiziționarea unui îndrumar de înțelegere corectă a Constituției Republicii Populare Chineze (Constituția), Legea fundamentală a Administrației Speciale din Hong Kong Regiunea Republicii Populare Chineze (Legea fundamentală) și Legea din Republica Populară Chineză privind salvagardarea securității naționale în Regiunea Administrativă Specială Hong Kong (Regiunea Națională Hong Kong Legea securității); să protejeze în mod conștient securitatea națională, ordinea socială și interesul public; să îndeplinească responsabilitatea socială și obligațiile civice; să sprijine și promovarea activă a educației naționale; să cultive la elevi un sentiment de apartenență la țară.

3. „Fii un model de urmat”: „exercită autodisciplina cu asiduitate, susține-ți virtuțile și să urmărească standarde morale înalte. Fii drept și corect în cuvinte și fapte”; să fie un model de urmat pentru studenți în ceea ce privește studiile, munca și atitudinea față de viață; să ghideze elevii în dezvoltarea lor integrală.

4. Promovarea probității și integrității: promovarea valorilor-integritate și onestitate; să îndeplinească sarcinile într-un mod imparțial; să fie la înălțimea încrederii societății și școlilor în profesia didactică.

5. „Fii angajat și responsabil”: îndeplinirea cu seriozitate a responsabilităților; atingerea obiectivelor școlare; menținerea calității predării.

6. Grijă față de elevi: să dovedească grijă pentru elevi, iubire; adaptarea metodelor și materialelor didactice; respectarea diversității; crearea unui mediu sigur, armonios, ferit de riscuri și incidente.

Bibliografie selectivă

1. Department for Education, South Australia. (2019). Protective practices for staff in their interactions with children and young people: Guidelines for staff working or volunteering in education and care settings 2017 (2nd Edition, revised 2019)
2. Organizația Națiunilor Unite. (1989). Convenția privind Drepturile Copilului.
3. Ministerul Educației România. (2024). „Profilul și standardele profesionale ale cadrului didactic din învățământul preuniversitar, pe etape de carieră și pe niveluri de învățământ”
4. Tirri, K. & Kuusisto, E. (2022). Teachers’ professional ethics : theoretical frameworks and empirical research from Finland. Finland
5. UNESCO (2009). GUIDELINES For the design and effective use of teacher codes of conduct.
6. Biroul de educație al Guvernului Hong Kong. (2022). Guidelines on Teachers’ Professional Conduct.
7. National Council of Educational Research and Training (NCERT) jointly with All India Primary Teacher’s Federation (AIPTF), All India Secondary Teacher’s Federation (AISTF), and All India Federation of Educational Associations (AIFEA). CODE OF PROFESSIONAL ETHICS FOR TEACHERS.
8. National Education Association. (n.d.). Code of Ethics of the Education Profession. <https://www.nea.org>
9. Ghid privind combaterea situațiilor de violență asupra copiilor și tinerilor din centrele rezidențiale, Editura I.R.D.O., București, 2022

APA ÎNSEMNĂ VIAȚĂ!

*Prof. inv. preșc. Furdui Mirela Elena
Școala Gimnazială „Nicodim Ganea” Bistra/GPN Bistra*

Motto: „*Apei i-a fost dată puterea magică de a deveni esența vieții pe pământ*” (Leonardo da Vinci)

În cadrul temei anuale de studiu „Când, cum și de ce se întâmplă?” am desfășurat împreună cu preșcolarii de la grupa mică o activitate cu titlul „Apa înseamnă viață!”.

Astfel, în cadrul activității am urmărit: îmbogățirea și sistematizarea cunoștințelor despre mediul înconjurător, stimularea curiozității pentru investigarea mediului înconjurător, utilizarea unui limbaj adecvat în prezentarea celor două fenomene: plutire și scufundare, realizarea unor analogii între rezultatele experiențelor în condiții de „laborator” și manifestările din mediul natural.

Timp de o săptămână am făcut observări și experimente cu apa. Am observat circuitul apei în natură, proprietățile apei, importanța și folosul ei.

Într-una din zile am experimentat cu copiii fenomenele de plutire și scufundare. Cu materialul didactic primit, am anunțat tema activității - un experiment pentru a observa fenomenul de plutire și de scufundare.

Astfel, pe o măsută, în fața copiilor, sunt așezate două boluri cu apă. În dreptul unuia sunt așezate obiecte ușoare din lemn, hârtie, plastic, iar în dreptul celuilalt obiecte din metal (monede, bile de metal, inele metalice, pietricele etc). Câte doi copii se deplasează la măsută, în dreptul unui bol, își aleg un obiect de lângă bolul ales, îl analizează, spun din ce material este confecționat, apoi îl introduc în bolul cu apă.

Copii constată că unele obiecte rămân la suprafața apei (plutesc), altele se duc la fundul apei (se scufundă). Trebuie motivată de către copii, cauza producerii celor două fenomene, și anume că: obiectele ușoare plutesc, iar cele grele se scufundă.

Se repetă de câteva ori experimentul, folosindu-se alte obiecte. Se prezintă planșele cu mijloacele de locomotie menționate. Amintesc copiilor că acestea sunt confecționate din materiale ușoare, speciale și de aceea plutesc. Oamenii, prin istețimea minții, au folosit fenomenul de plutire și scufundare, în realizarea acestor mecanisme. Pentru a determina greutatea obiectelor am pus obiectele din boluri într-o balanță iar copiii au putut observa că balanța s-a înclinat în partea cu obiectele care s-au scufundat.

Pentru obținerea performanței, într-un vas mai mare cu apă, copiii sunt solicitați să așeze câteva bărcuțe din hârtie, iar în aceste bărcuțe să pună, (în unele), obiecte ușoare, (în altele), obiecte grele. Copiii trebuie să motiveze schimbarea care s-a produs: bărcuțele încărcate cu obiecte ușoare plutesc, celelalte se scufundă.

Rezultatele experimentelor sunt consemnate de copii prin intermediul desenului. Copiii împărțiți în două grupe vor desena: grupa 1 – obiectele care plutesc, grupa 2 – obiectele care se scufundă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Breben, S. și colaboratorii, „Metode interactive de grup – ghid metodic”, Editura Arves, Craiova, 2002;
2. Tomșa, Ghe. – coordonator (2005), *Psihopedagogie preșcolară și școlară* – definitivat și gradul II didactic, Editura C.N.I. Coresi S.A., București;
3. ****Revista învățământului preșcolar nr. 1-2, 2008*, Editura Coresi, București.

METODE DE SEPARARE A SUBSTANȚELOR DIN AMESTECURI OMOGENE ȘI ETEROGENE

*Profesor Ursaleș Traian-Nicolae,
Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia și Școala Gimnazială Petrești*

Chimia este o disciplină fascinantă, mai ales pentru elevii de gimnaziu, deoarece până în clasa a VI-a aud diverse lucruri despre Chimie, de la colegii lor mai mari. De multe ori, elevii clasei a VII-a, sunt ușor familiarizați cu unele informații despre Chimie, luate de pe internet, de la părinți sau de la alți colegi mai mari. Din experiența anilor trecuți, cea mai interesantă parte a Chimiei de clasa a VII-a, este ceea ce se ocupă cu separarea a diferite substanțe din anumite amestecuri, motiv pentru care, în cele ce urmează voi dezvolta minimul necesar pentru ca elevii de clasa a VII-a și nu numai, să înțeleagă și să poată separa anumite componente a unui amestec. Pentru început voi enunța câteva definiții:

Amestec – este un sistem format din 2 sau mai multe substanțe puse la un loc, dar care nu reacționează între ele. Amestecurile pot fi: amestecuri omogene și amestecuri eterogene.

Amestecul omogen – este amestecul în care particulele unei substanțe sunt împrăștiate în mod uniform printre particulele altei substanțe. Ex. Amestec format din alcool + Apă.

Amestecul eterogen – este amestecul în care particulele unei substanțe nu sunt repartizate în mod uniform printre particulele altei substanțe. Ex. Amestec format din apă + ulei.

În continuare sunt trecute în revistă principalele metode de separare a componentelor unui amestec.

a. Separarea componentelor unui amestec eterogen se poate face prin următoarele metode:

-DECANTAREA – este metoda de separare a componentelor unui amestec eterogen pe baza diferențelor de densitate. Prin această metodă se pot separa componentele unui amestec eterogen solid-lichid (ex. nisip-apă), sau a unui amestec eterogen lichid-lichid (ex. apă – ulei).

Fig.1. Instalație simplă de decantare

-FILTRAREA – este o altă metodă de separare a componentelor unui amestec eterogen pe baza diferențelor de densitate, dar care se aplică doar în cazul unui amestec eterogen în care cele 2 componente se află în stări de agregare diferite, cum ar fi un amestec eterogen solid- lichid (ex. nisip-apă).

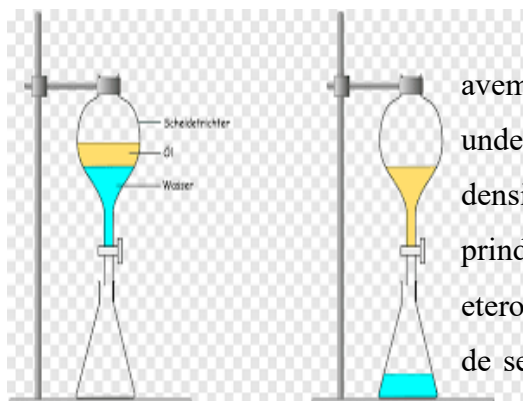
Fig. 2. Instalație de filtrare simplă

În cazul decantării avem nevoie de 2 pahare Berzelius și de o baghetă de sticlă. Un pahar Berzelius se pune pe masa de lucru, iar paharul cu amestecul se ține în mână și se prelinge ușor pe marginea baghetei, (care se pune oblic în paharul gol), astfel încât componenta cu densitate mai mare rămâne în paharul cu amestecul inițial, iar componentul cu densitatea mai mică va trece în paharul vertical.

Decantarea nu este o metodă de separare perfectă, întrucât separarea nu se face în totalitate.

În cazul filtrării avem nevoie de un pahar Erlenmayer precum și de o pâlnie conică din sticlă, pe care se pune o bucată de hârtie de filtru. Pâlnia se așază pe paharul Erlenmayer, iar în pâlnie se toarnă amestecul eterogen solid-lichid, astfel încât componenta solidă rămâne pe hârtia de filtru, iar componenta lichidă va fi colectată în paharul Erlenmayer. Filtrarea poate făcută și cu pâlnii de porțelan (pâlnie Buchner), iar pentru ca filtrarea să separe perfect cele 2 componente, se poate folosi filtrarea sub vid, care grăbește operația de filtrare, dar și puritatea substanțelor componente.

-SEPARAREA – este o altă metodă de separare a componentelor unui amestec eterogen pe baza diferențelor de densitate, dar care se aplică în cazul unui amestec eterogen, în care cele 2 componente se află în aceeași stare de agregare, cum ar fi un amestec eterogen lichid-lichid (ex. apă – ulei).

În cazul operației de separare avem nevoie de un pahar Erlenmayer, unde se colectează componenta cu densitate mare, de un stativ pe care se prinde o pâlnie de separare. Amestecul eterogen lichid-lichid se toarnă în pâlnia de separare și ușor se deschide robinetul astfel încât componenta cu densitate mai mare să fie colectată în paharul Erlenmayer, iar componenta mai ușoară va rămâne în pâlnia de separare.

Fig.3. Instalație de separare.

b.Separarea componentelor unui amestec omogen se poate face prin următoarele metode:

- CRISTALIZAREA – este o metodă de separare a unui amestec omogen solid-lichid (ex. sare-apă) și se bazează pe evaporarea componentei lichide în urma unei operații de încălzire. Cristalizarea este o operație de separare, în urma căreia se izolează doar componenta solidă, în timp ce componenta lichidă se pierde în urma evaporării.

În cazul operației de cristalizare avem nevoie de un cristalizor, sau chiar de o sticlă de ceas. Amestecul se pune în cristalizor și se lasă la temperatura camerei astfel încât componenta lichidă se evaporă. Pentru ca operație de separare să aibă loc mult mai rapid, de cele mai multe ori se folosește și o sursă de încălzire, care să grăbească evaporarea componentei lichide.

Fig.4. Instalație de cristalizare.

-DISTILAREA – este o metodă de separare a unui amestec omogen lichid-lichid (ex. apă-alcool) și care se bazează pe diferența punctelor de fierbere a componentelor lichide din amestecul omogen. Distilarea poate fi folosită și la separarea unor amestecuri omogene lichid-solid, caz în care componenta solidă rămâne în paharul cu fund rotund, numai că trebuie avut în vedere posibilitatea topirii sau descompunerii substanței solide, dacă nu este îndepărtată sursa de încălzire la timp.

În cazul operației de distilare avem nevoie de o instalație mai complexă care cuprinde: o sursă de încălzire, un balon cu fund rotund în care se pune amestecul omogen, un termometru, care se atașează deasupra balonului rotund, un refrigerent legat la o sursă de apă rece, care are rolul de a condensa vaporii componentelor lichide, în ordinea creșterii punctului de fierbere a acestora, baloane Erlenmayer, unde se colectează pe rând componentele lichide a amestecului.

Trebuie menționat faptul că operația de distilare este foarte utilă, întrucât separarea componentelor este completă, obținându-se o puritate mare a substanțelor separate.

Fig.5. Instalație de distilare

Concluzie. În funcție de natura amestecului (omogen sau eterogen) precum și de natura și numărul componentelor din amestec, se stabilește ordinea folosirii metodelor de separare, astfel încât toate componentele existente într-un amestec să poată fi separate cu succes.

Exemplu 1. Un amestec format din: apă, nisip, sare și alcool, poate fi separat urmând următoarele metode de separare în ordinea: filtrare, separând nisipul, distilare separând pe rând alcoolul (care fierbe la 78°C), apa (care fierbe la 100°C), iar sarea rămâne pe fundul paharului cu fund rotund supus distilării.

Exemplu 2. Un amestec format din: apă, ulei, sare, poate fi separate urmând următoarele metode de separare în ordinea: separare, separând uleiul, distilare separând apa de sare. Dacă nu se urmărește izolarea apei, sarea se poate separa prin cristalizare.

STUDIU DE SPECIALITATE -JOCUL DIDACTIC LA CLASA I O ABORDARE INTEGRATĂ PENTRU DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR ȘI OPTIMIZAREA PROCESULUI DE ÎNVĂȚARE

Prof. învă. primar Motora Olga-Narcisa, Școala Gimnazială Bistra

Tranziția de la grădiniță la școală reprezintă o etapă crucială în viața unui copil, marcată de trecerea de la jocul liber la activitatea de învățare structurată. În acest context, jocul didactic acționează ca o punte de legătură, facilitând adaptarea elevilor la rigorile școlare și menținând motivația intrinsecă pentru cunoaștere. Conform principiilor **pedagogiei moderne**, care pun copilul în centrul procesului educativ, integrarea elementelor ludice nu este doar o opțiune, ci o necesitate pentru a asigura un parcurs educațional armonios și eficient. Studiul de față își propune să demonstreze că jocul didactic, aplicat strategic, este un instrument pedagogic cu un potențial imens de a optimiza procesul de predare-învățare-evaluare la clasa I.

Jocul didactic este definit ca o formă de activitate ludică organizată, cu un scop didactic explicit. El combină elementele specifice jocului (acțiune, reguli, competiție, plăcere) cu obiectivele educaționale ale curriculumului. Psihologi și pedagogi de referință, precum **Jean Piaget** și **Lev Vîgotski**, au subliniat rolul fundamental al jocului în dezvoltarea cognitivă a copilului, considerându-l o sursă esențială de asimilare și acomodare a informațiilor.

Componente structurale: Un joc didactic autentic include următoarele elemente:

- ❖ **Scopul didactic:** Obiectivul de învățare urmărit (ex: consolidarea cifrelor, recunoașterea sunetelor).
- ❖ **Conținutul matematic/lingvistic:** Cunoștințele și competențele vizate.
- ❖ **Sarcina de învățare:** Ceea ce trebuie să facă elevii pentru a atinge scopul.
- ❖ **Regulile jocului:** Normele care ghidează comportamentul participanților.
- ❖ **Elementele de joc:** Acțiunea propriu-zisă, competiția, elementul-surpriză

Curriculumul pentru învățământul primar din România, axat pe **formarea de competențe**, oferă un cadru propice pentru integrarea jocului didactic. Majoritatea disciplinelor (Comunicare în limba română, Matematică și explorarea mediului, Dezvoltare personală) permit aplicarea unor strategii ludice. **Exemple de aplicare la nivel de discipline:**

- ❖ **Comunicare în limba română:** Jocuri de rol, jocuri de cuvinte („Fă cunoștință cu litera...”), dramatizări, ghicitori. Acestea facilitează însușirea sunetelor și a literelor, dezvoltă vocabularul și stimulează exprimarea orală.
- ❖ **Matematică și explorarea mediului:** Jocuri de sortare și clasificare, jocuri de asociere („Găsește perechea”), jocuri cu jetoane („Cumpărăturile”), jocuri de mișcare care implică numărarea. Aceste activități contribuie la consolidarea conceptului de număr, la înțelegerea operațiilor de bază și la dezvoltarea gândirii logice.
- ❖ **Dezvoltare personală:** Jocuri de socializare, jocuri de rol care simulează situații din viața reală. Acestea ajută la dezvoltarea empatiei, la înțelegerea normelor de comportament și la formarea identității personale

Studiul de față analizează rolul esențial al jocului didactic în procesul de învățare la clasa I, subliniind transformarea sa dintr-un instrument de divertisment într-o strategie pedagogică fundamentală. și impactul său asupra dezvoltării cognitive, socio-emoționale și a competențelor transversale ale elevilor

A. Contextul cercetării și obiective

Context: Școală Gimnazială Bistra ; clasa I (n = 22 de elevi: 11 fete, 11 băieți).

Durata intervenției: 6 săptămâni, 3 sesiuni/săptămână (30–40 min).

Obiectiv general: explorarea și valorificarea rolului jocului didactic în procesul de învățare la clasa I.

Obiective specifice:

- ❖ facilitarea adaptării școlarilor mici la activitatea didactică prin intermediul jocului;
- ❖ dezvoltarea competențelor cognitive prin activități ludice;
- ❖ consolidarea competențelor socio-emoționale prin jocuri de grup;
- ❖ stimularea creativității și a motivației intrinseci;
- ❖ integrarea jocului didactic în curriculumul formal.

Design: pretest–posttest cu un singur grup, triangularea datelor (observație, analiza produselor elevilor, feedback).

Etică: consimțământ informat al părinților; anonimizarea datelor; feedback formativ non-comparativ către elevi.

B. Intervenția didactică (programul ludic, 6 săptămâni)

S1. Joc de rol „Magazinul literelor” (LIM): elevii cumpără și vând litere pentru a forma cuvinte, exersând recunoașterea și combinarea grafemelor.

S2. „Matematica pe covorul magic” (MAT): elevii sar pe pătrate colorate, fiecare reprezentând un număr, pentru a rezolva adunări și scăderi simple.

S3. „Detectivii naturii” (ȘTI): plimbare în curtea școlii pentru identificarea obiectelor după indicii ghicitori; elevii exersează clasificarea și observarea.

S4. „Ștafeta cu povești” (LIM): echipele creează o poveste colectivă, fiecare adăugând o propoziție; accent pe coerență și imaginație.

S5. „Construcții geometrice” (MAT/AVAP): realizarea de forme geometrice din bețișoare colorate și prezentarea lor prin denumiri și comparații.

S6. „Orașul viitorului” (Arte/DP): construirea unei machete comune din materiale reciclabile, cu povestire asociată.

S7. „Jocul bunelor maniere” (DP): scenete cu situații cotidiene, elevii exersează comportamente socio-emoționale adecvate.

S8. „Ghicește sunetul!” (Muzică): recunoașterea instrumentelor și a zgomotelor prin jocuri de ascultare activă.

C. Instrumente și indicatori

1. **Fișă de observație sistematică:** implicare, cooperare, respectarea regulilor, inițiativă.
2. **Produse elevi:** povești, machete, desene – evaluate pe criterii de originalitate, coerență, expresivitate.
3. **Feedback autoevaluativ pictografic:** „Cât de mult mi-a plăcut jocul?” (scara cu fețe zâmbitoare).
4. **Chestionar părinți:** percepția asupra impactului jocului în învățare și atitudinea copilului față de școală.

D. Rezultate

Evoluții observate:

- creșterea implicării active în sarcinile de învățare;
- progres în recunoașterea literelor și formarea cuvintelor prin jocuri de limbaj;
- dezvoltarea capacității de rezolvare a problemelor simple prin jocuri matematice;
- consolidarea abilităților de cooperare și comunicare;
- motivație crescută pentru participarea la lecții.

Exemple calitative:

- elevii au manifestat entuziasm în jocurile de rol, propunând variante proprii;
- la „Ștafeta cu povești” s-au remarcat combinații originale de idei;
- în „Orașul viitorului” elevii au asociat elemente reale și fantastice, demonstrând creativitate și spirit de echipă.

BIBLIOGRAFIE

1. **Chircev, E., Negură, L.** (2020). *Metode interactive de predare-învățare-evaluare. Ghid practic pentru cadrele didactice.* Editura Didactică și Pedagogică, București.
2. **Cucoș, C.** (2014). *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice.* Editura Polirom, Iași.
3. **Dulamă, M. E.** (2018). *Jocul didactic: teorie și practică în învățământul primar.* Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
4. **Mânzat, C.** (2019). *Jocul didactic - o abordare modernă în formarea competențelor.* Editura Sigma, București.
5. **Neagu, M., Berdă, A.** (2017). *Jocul, o necesitate a copilăriei.* Editura Universitară, București.